

RADA PEDAGOGICZNA P. S. R. P. W. SUWAŁKACH.

PAŃSTWOWA SZKOŁA
RZEMIEŚLNICZO - PRZEMYSŁOWA
W SUWAŁKACH.

(w) P. Skarbiec

PROGRAM
PRACY WYCHOWAWCZEJ
NA ROK 1934/35.

SUWAŁKI.

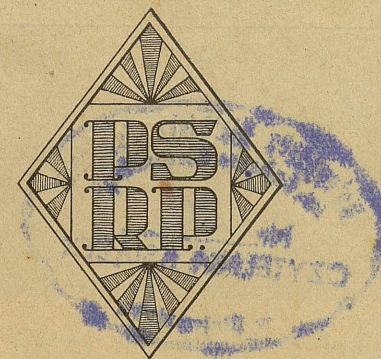
1934.

[Faint handwritten signature]

RADA PEDAGOGICZNA P. S. R.-P. W SUWAŁKACH.

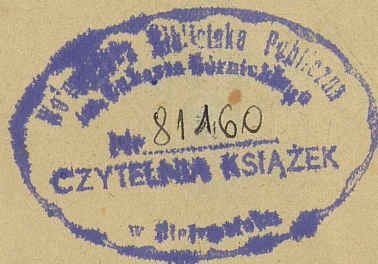
PAŃSTWOWA SZKOŁA
RZEMIEŚLNICZO - PRZEMYSŁOWA
W SUWAŁKACH.

PROGRAM
PRACY WYCHOWAWCZEJ
NA ROK 1934/35.

SUWAŁKI.
1934.

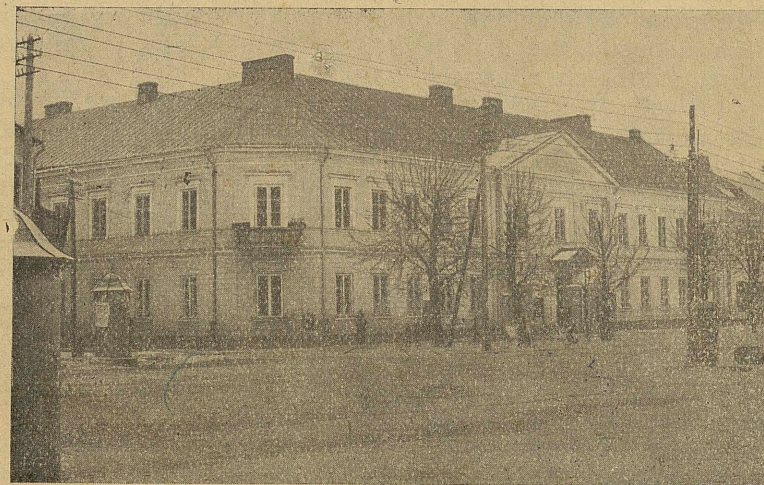
Drukarnia Klotyldy Dargielowej w Suwałkach ul. Kościuszki № 94.

341.2 (438)

ZADANIA WYCHOWAWCZE SZKOŁY.

Ustawa z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa wprowadza takie zasady tego ustroju, które mają Państwu ułatwić organizację wychowania i kształcenia ogółu na świadomych swych obowiązkach i twórczych obywateli Rzeczypospolitej, obywatelom tym zapewnić najwyższe wyrobienie religijne, moralne, umysłowe i fizyczne, oraz jaknajlepsze przygotowanie do życia, zdolniejszym zaś i dzielniejszym jednostkom ze wszelkich środowisk umożliwić osiągnięcie najwyższych szczebli naukowego i zawodowego wykształcenia.

Gmach Szkolny, widok od ul. Kościuszki.

W zrozumieniu wielkiego znaczenia, jakie posiada szkolnictwo zawodowe dla życia gospodarczego Państwa, Ustawa wysuwa to szkolnictwo na plan pierwszy.

Celem szkoły zawodowej, głosi Ustawa, a w szczególności rzemieślniczo-przemysłowej, jest dostarczenie społeczeństwu należycie uzdolnionych pod względem fachowym i do samodzielnej pracy przygotowanych rzemieślników, którzy i pod względem społecznym przedstawiliby typ obywateli należycie rozumiejących swoje znaczenie i obowiązki wobec społeczeństwa i Państwa.

Zrealizowanie tych zadań, jakie wysuwa Ustawa, nakłada na szkołę trudny i odpowiedzialny obowiązek wychowawczy.

Potrzebne wiadomości i należyte wykształcenie fachowe, niezbędne dla oświeconego i samodzielnego rzemieślnika, jakie chłopcu daje szkoła zawodowa, to nie wszystko, co decydować będzie o jego przyszłym powodzeniu życiowym i pożytku z niego dla społeczeństwa i Państwa.

Obok tych fachowych uzdolnień przyszły rzemieślnik winien posiadać zamiłowanie do swego fachu i wysokie poczucie obowiązku, odznaczać się dokładnością w dokonywanej przez siebie pracy, pracowitością, terminowością, z uporem ma dążyć do osiągnięcia swoich zamiarów, mieć rozsądną ambicję, aby nie poprzestać na tem, co wyniósł ze szkoły, lecz dalej doskonalić się w swoim fachu.

Słowem winien posiadać charakter i wyrobione poczucie etyki, aby rządzić się uczciwością w swym zawodzie i życiu.

Te wyżej wymienione wartości moralne, może wystarczające dla jednostki, nie dają jeszcze uprawnień, aby ją zaliczyć do szeregu dobrych obywateli kraju.

I to jest najważniejsze, by przyszły obywatel zrozumiał, że jest dłużnikiem społeczeństwa, w którym żyje, że nie jest samotnikiem, żyjącym na bezludnej wyspie, a zrodził się w społeczeństwie, z którego dorobku korzysta i jest obywatelem Państwa, które się nim opiekuje i chroni jego niepodległości; żeby się czuł ściśle zespolonym z tym środowiskiem, którego zły lub dobry los jest również jego losem i by rozumiał, że jest komórką tego skomplikowanego organizmu, jakim jest Państwo i zdawał sobie jasno sprawę, że zbiorowy solidarny wysiłek sprawia cuda i wiedzie do potęgi, a powszechny upadek i obojętność dla spraw ogólnych własnego społeczeństwa i Państwa prowadzi do katastrofy i zguby.

Wysoko rozwinięte poczucie obowiązku społecznego, czyli pracy dla dobra ogólnego, a więc i jednostki, a także poczucie obowiązku względem potrzeb Państwa, oparte na przywiązaniu do ojczyzny i ambicja, by wspólnym wysiłkiem zapewnić jej rozwój i moc, są to uczucia i idee, które winien być przeniknięty każdy obywatel kraju, bez względu na stanowisko, jakie w społeczeństwie zajmuje i z zadatkami tych wartości moralnych powinna wchodzić w życie młodzież szkolna.

Aby dojść do tego celu, trzeba młodzież odpowiednio wychować.

Obowiązek ten musi wypełnić rodzina, szkoła i otoczenie zewnętrzne.

Pierwsze dwa tereny wychowawcze, a więc dom i szkoła powinny pracować nad wychowaniem w ścisłym porozumieniu, aby uzgodnione w ten sposób zabiegi dały jaknajlepsze wyniki.

Otoczenie zewnętrzne, w którym młodzież stale będzie bytować po ukończeniu szkoły, wystąpi dopiero wtedy w swej decydującej roli wychowawczej i klasyfikacyjnej, gdzie wartości moralne młodzieży, nabyte przez wychowanie domowe i szkolne, poddane będą ogniowej próbie życia, lecz bądźmy przekonani, że ta sumienna praca wychowawcza dawać będzie rękomię zwycięstwa.

Równorzędnie z kulturą duchową winna być podjęta praca nad rozwojem fizycznym przez racjonalne uprawianie gimnastyki i sportów, oraz wzbudzenie zamiłowania do tych ćwiczeń.

Nie trzeba dowodzić, że rozwój sprawności fizycznych jest dobrodziejstwem dla jednostek i całego społeczeństwa.

„Siłę trzeba wychować, lecz w solidarnej gromadzie, by przesiąkła ciepłem wspólnego ogniska, a wtedy siła ta nie będzie zohydzona egoizmem.

Nie będzie wtedy brutalnych i opryskliwych, lecz uprzejmi, stanowczy i samodzielni“.

Streszczając wyżej powiedziane, widzimy, że praca wychowawcza szkoły posiada przed sobą następujące cele wychowawcze:

- 1) przygotowanie oświeconych i do samodzielnej pracy uzdolnionych fachowych rzemieślników,
- 2) zaszczepienie i utrwalenie pewnych upodobań, skłonności i przyzwyczajeń, które w swej syntezie i na podłożu wpajanych zasad religijno-moralnych, estetycznych i ideologii harcerskiej, składają się na strukturę duchową człowieka uczciwego o charakterze mocnym, zaradnego, samodzielnego i umiającego walczyć z przeciwnościami,
- 3) wychowanie obywatelsko-państwowe, polegające:
 - a) na rozwoju instynktu społecznego i zrozumieniu obowiązku pracy społecznej dla dobra ogółu, którego pomyślność wiąże się ściśle z osobistym powodzeniem i pożytkiem obywatela,
 - b) na poznaniu najwyższej organizacji społecznej, jaką jest Państwo, zrozumieniu jego potrzeb i przekonaniu, że najwyższym dobrem obywatela jest rozwój jego potęgi, zależny od zbiorowego i ofiarnego wysiłku wszystkich obywateli.
- 4) rozwój sprawności fizycznej i obudzenie zamiłowania do wszelkich sportów, hartujących i wzmacniających organizm, którego siły i odporność decydują o losie obywatela i Państwa.

Jak widzimy przypada szkole odpowiedzialna rola wychowawcy młodzieży w najszerszym tego słowa znaczeniu.

Praca ta obejmuje wszystko, co jest związane z rozwojem kultury umysłowej, duchowej i fizycznej młodzieży i wymaga

posiadania pewnego wyraźnego programu środków wychowawczych, prowadzących najkrótszą drogą do zamierzonego celu.

Zastrzec się przytem należy, że ta praca wychowawcza nie może mieć w sobie nic szablonowego, a więc wyszczególnione cele nie mogą być traktowane, na przykład, jako osobne przedmioty lekcyjne planu wychowania, lecz powinna niewidocznie przenikać wszystkie prace naukowe szkolne, tworząc z niemi organiczną całość.

„Wychowywać będziemy młodzież najlepiej, kiedy nasi uczniowie nie spostrzegają zupełnie, że ich wychowujemy”.

PROGRAM NAUCZANIA.

Przygotowanie oświeconych i do samodzielnej pracy uzdolnionych fachowych rzemieślników wymaga teoretycznego i praktycznego wykształcenia, jakie w okresie 3 letniej pracy zdobywa uczeń w szkole, ucząc się w klasie przedmiotów pomocniczych i zawodowych i zaprawiając do rzemioła w warsztatach szkolnych.

Fragment warsztatu ślusarskiego.

Ta nauka ujęta jest opracowanym w szczegółach programem, który realizuje powyższe zadanie.

Nie wchodząc w detale tego programu, które mogą zaciekawić tylko specjalistów, ograniczymy się na tem miejscu do podania tygodniowego planu lekcji i zajęć praktycznych w poszczególnych klasach i ogólnej charakterystyki wykładanych przedmiotów, wykazując w jakim stopniu każdy z nich wiąże się z życiem praktycznem, a razem wzięte dają pewien całokształt wiedzy, niezbędnej dla oświeconego rzemieślnika.

TYGODNIOWY PLAN NAUK TEORETYCZNYCH I PRAKTYCZNYCH W POSZCZEGÓLNYCH KLASACH

K L A S A I		K L A S A II		K L A S A III	
Nazwa przedmiotu	zpoł	Nazwa przedmiotu	zpoł	Nazwa przedmiotu	zpoł
Religia	1	Religia	1	Religia	1
Język Polski	4	Kreślenie zawodowe	4	Kreślenie zawodowe	4
Rachunki	5	Fizyka Przemysłowa	4	Fizyka Przemysłowa	3
Geometria	4	Technologia	3	Technologia	2
Materiałoznawstwo	3	Rachunki	2	Organizacja warsztatów . .	1
Rysunek ręczny	2	Korespondencja	2	Higiena	1
Geografia gospodarcza	1	Księgowość	1	Nauka o Polsce	1
Gimnastyka	2	Gimnastyka	1	Gimnastyka	1
		Hufiec P. W. I st.	2	Hufiec P. W. II st.	2
Razem	22	Razem	20	Razem	16
Warsztaty	24	Warsztaty	28	Warsztaty	32

PRAKTYCZNA NAUKA ZAWODU. (zajęcia warsztatowe).

Zajęcia warsztatowe naszej szkoły polegają na fachowym zapoznaniu uczniów z ręczną i maszynową obróbką metali w ślusarni, warsztacie mechanicznym i kuźni.

Początkowe roboty, jakie się uczniom daje do wykonania, są pod względem użytkowania naogół bezwartościowe. Na nich uczniowie przyzwyczajają się do władania narzędziem, jakim operuje każdy ślusarz rzemieślnik.

W tym okresie początkowym wiele materiału i narzędzi ulega zniszczeniu i zużyciu napozór nieprodukcyjnie, lecz dla celu pedagogicznego z dużym pożytkiem. Kierownictwo daje uczniowi do wykonania jaknajwcześniej przedmioty użyteczne, gdyż wykonywanie takich pobudza zainteresowanie ucznia i zachęca go do pracy.

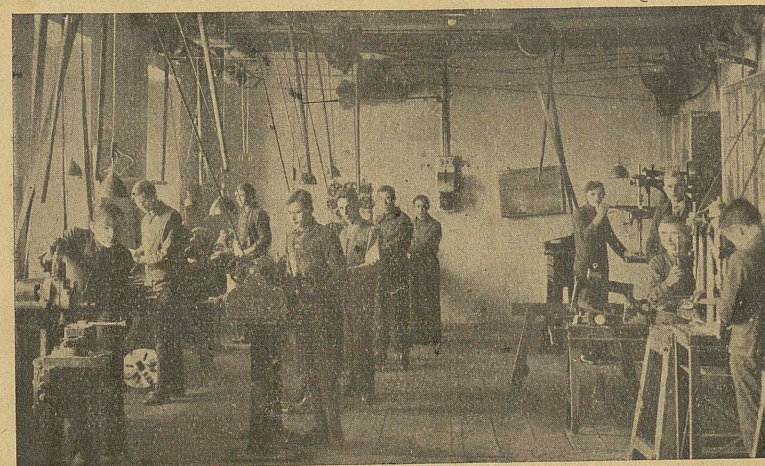
Nauczanie fachu ślusarskiego ujęte jest w taki sposób, że opracowane są dla każdej klasy pewne grupy robót typowych, jaknajbardziej pouczających, od najprostszych do więcej skomplikowanych i trudniejszych. Zadaniem instruktorów, prócz nauczania i fachowych wskazówek, jest pilna obserwacja cech indywidualnych ucznia i przez dobór odpowiednich robót rozwijanie zauważonych uzdolnień.

Dyrekcja Szkoły zabiega, aby warsztat szkolny pod względem swych urządzeń i organizacji pracy był wzorem fabrycznego warsztatu wytwórczego. Chodzi o to, by uczniowie w tym warsztacie nie tylko nauczyli się władać wprawnie narzędziem, lecz aby w trakcie nauki zawodu zapoznali się z urządzeniem warsztatu, otrzymali przeszkolenie w poszczególnych jego działach, poznali sposoby organizacji pracy, słowem nabyli w nim wiedzę zawodową w takim zakresie, jaki jest potrzebny każdemu oświeconemu i samodzielnemu rzemieślnikowi, który potrafi także zorganizować i poprowadzić własny warsztat wytwórczy.

Warsztat szkolny tem się jednak różni od zwykłego warsztatu wytwórczego, że produkcję swoją podporządkowuje nie celom zarobkowym, lecz pedagogicznym, a więc wybiera najbardziej odpowiednie przedmioty do produkowania dla celów nauki zawodu, bacząc pilnie, aby przy tej fabrykacji wszelkie zasady racjonalnej pracy, ekonomii czasu i materiału były zachowane.

Szkoła w ramach swych możliwości i krótkiego czasu praktyki warsztatowej dąży do zapoczątkowania specjalności w kierunku ręcznej i mechanicznej obróbki metali, nie jest jednak w stanie wypuszczać specjalistów i nie jest to jej zadaniem. Specjalistów wyrabia dopiero życie i dłuższa praktyka

warsztatowa, szkoła zaś daje swemu uczniowi odpowiednią oświatę i umiejętność zawodu, rozwija w nim samodzielność i zdolność myślenia.

Warsztat Mechaniczny.

W ten sposób wychowany rzemieślnik łatwo się wyspecjalizuje w każdym dziale pracy zawodowej, bo szybko ją zrozumie i potrafi w krótkim czasie opanować.

Przy dzisiejszym stanie uzbrojenia naszych warsztatów uczeń zaznajamia się w nim z fabrykacją:

1) okuć budowlanych (zasuwki drzwiowe i okienne, zamki zwykłe i drabinkowe — cuhaltowe, zatrzaski francuskie, kłódki i t. p.)

2) mebli żelaznych (łóżka żelazne zwykłe i rurkowe, na pasach i siatkach, umywalnie, stoliki, krzesła, fotele — z rurek cienkościennych),

3) narzędzi ślusarskich, kowalskich, tokarskich i t. p.

4) budową i reperacją wag,

5) robotami kowalskimi,

6) robotami tokarskimi, heblarskimi i wiertarskimi,

7) fabrykacją łyżew i okuć narciarskich,

8) fabrykacją i reperacją maszyn rolniczych,

9) budową podnośników ślimakowych do wody dla przemysłu rybnego,

10) robotami spawalnemi przy pomocy gazu acetylenowo-tlenowego,

11) fabrykacją numeratorów do znakowania drzewa i kłup do mierzenia kłoców drzewnych.

Wyżej wyszczególnione roboty odpowiednio wybrane, zależnie od klasy i uzdolnień, wchodzi w skład programu praktycznej nauki zawodu.

Niezależnie od tych robót, szkoła przyjmuje wszelkie najbardziej różnorodne zamówienia, najczęściej reperacje różnych przedmiotów codziennego użytku.

Uczniowie naszej szkoły, jak powiedziano wyżej, zapoznają się w warsztacie szkolnym z ręczną i mechaniczną obróbką metali i w tych kierunkach nabywają pewnej specjalizacji.

Mający więcej uzdolnień do ślusarszczyzny, trzeci rok nauki poświęcają wyłącznie robotom ślusarskim, a inni, bardziej uzdolnieni w kierunku mechanicznej obróbki, pracują ten rok ostatni na maszynach do obróbki metali.

Na egzaminie czeladniczym, jaki rok rocznie odbywa się przy naszej szkole, pierwsi zdobywają świadectwo czeladnika ślusarskiego, drudzy—czeladnika tokarskiego.

Liczba godzin pracy warsztatowej w klasie I-ej wynosi 24, w klasie II-ej 28, w klasie III-ej 32 na tydzień. Im więc klasa jest wyższa, tem więcej czasu poświęca się praktycznej nauce zawodu i tembardziej zaznacza się przewaga tych zajęć nad teoretycznymi.

Jest to bardzo racjonalne, gdyż uczeń musi nabrać w szkole należytej wprawy, uzdalniającej go do sprawnego wykonywania każdej poszczególnej czynności zawodowej.

Nabycie zaś tej wprawy zdobywa się jedynie z czasem i zależne jest głównie od tego, jak często i jak wiele czasu w szkole uczeń poświęca na jej zdobywanie.

Zajęcia warsztatowe prowadzone są pod kierunkiem 4-ch instruktorów—ludzi fachowych z wieloletnią praktyką warsztatową. Na czele warsztatów stoi kierownik o wyższym technicznym wykształceniu i praktyką zawodową.

NAUKA PRZEDMIOTÓW TEORETYCZNYCH.

Nauczanie przedmiotów teoretycznych w szkole rzemieślniczej musi dopełniać nauczanie praktyczne i stanowić z nim ściśle zespoloną całość.

Wiedza udzielana w szkole musi mieć charakter wiedzy stosowanej i zespolonej z zawodem ucznia.

Ze względu na nieznacznie stosunkowo ilość godzin teorii, nauczanie musi mieć charakter zwarty i skoncentrowany, rzeczowy i konkretny.

W programie uwzględnione są niektóre przedmioty ogólnokształcące, które posiadają charakter przedmiotów pomocniczych i przygotowawczych, w takim zakresie, w jakim są po-

trzebne do nauczania przedmiotów zawodowych.

Temi przedmiotami pomocniczymi są: język polski, rachunki, geometria i rysunek odręczny—ogółem 17 godzin tygodniowo w klasie I-ej i 2-ej.

Co się tyczy programu przedmiotów zawodowych, to omówimy go w taki sposób, by uwydatnić jego wartości pod kątem pożytku praktycznego dla wiedzy zawodowej ucznia—przyszłego rzemieślnika.

Wyobraźmy więc sobie, że udajemy się z uczniami na zwiedzenie większego zakładu przemysłowego. Na wstępie natkamy budynek administracyjny, gdyż zwykle jest on tak usytuowany, iż dostęp do niego z zewnątrz jest łatwy dla wszystkich.

Wnętrze tego budynku, najczęściej systemem korytarzowym budowane, posiada szereg drzwi opatrzonych napisami przeznaczenia biur. Jedne z pierwszych, to kasa i buchalterja, a dalej biuro zakupów, za nim biuro sprzedaży.

Do buchalterji wpływają z tych biur dokumenty o dokonanych transakcjach i tam są zapisywane do ksiąg.

Powszechnie wiadomo, jak niezbędne jest prowadzenie księgowości (buchalterji) w dobrze zorganizowanym przedsiębiorstwie. Jak lekarz przy pomocy osłuchiwania i opukiwania jest w stanie wykryć schorzone części organizmu ludzkiego, tak kierownik zakładu na podstawie ksiąg buchalteryjnych orientuje się o zdrowiu lub niedomaganiach poszczególnych działów swego gospodarstwa i może zawczasu złemu zaradzić. Umiejętność więc „Księgowości” jest niezbędną w małym warsztacie lub dużym zakładzie i temu przedmiotowi poświęcona jest 1 godzina wykładowa tygodniowo w klasie II-ej.

W biurze zakupów dokonywuje się zakupu wszelkich materiałów pomocniczych i głównych dla produkcji. Na czele tego biura stoi zwykle technik, który jest jednocześnie kupcem i korespondentem, oraz dobrze obznajomiony z materiałami i źródłami ich zakupu.

Znajomość korespondencji handlowej, materiałoznawstwa i geografii gospodarczej na tle jego wiedzy technicznej jest tu bezwzględnie potrzebna. Odpowiednikami tej wiedzy w naszej szkole są przedmioty: „Korespondencja”, „Materiałoznawstwo” i „Geografia gospodarcza”, ogółem 6 godzin tygodniowo w klasie I-ej i II-ej, które są niezbędne, szczególnie dla rzemieślnika posiadającego własny warsztat pracy.

Lustrujemy dalej biuro sprzedaży, gdzie dokonywa się sprzedaż produkcji przedsiębiorstwa. Biuro to pozostaje w ścisłym kontakcie z Biurem Taksacji i Biurem Kosztów Własnych, aby przy ich pomocy kalkulować cenę sprzedażną wyrobów. Jest to b. ważny organ w administracji przedsiębiorstwa. Tu

obliczają składniki ceny wyrobów i znając warunki rynkowe ustalają cenę sprzedaży wyprodukowanego przedmiotu.

O umiejętności kalkulowania, tak potrzebnej dla tego działu, uczeń dowiaduje się w wykładanym przedmiocie „Organizacja Warsztatu z Kalkulacją” 1 godz. tyg. w klasie 3 ej.

Przechodzimy dalej do biura technicznego, gdzie sporządzają rysunki techniczne, według których warsztaty wykonywują przedmioty produkcji. Jest to biuro b. ważne w organizacji fabrycznej, a odpowiednio i umiejętnie postawione jest jednym z czynników decydujących o powodzeniu przedsiębiorstwa.

Na rysunek techniczny położony jest duży nacisk w naszej szkole, bo umiejętność kreślenia, a szczególnie wprawnego odczytywania rysunku technicznego jest niezbędną dla rzemieślnika.

Rysunkowi technicznemu pod nazwą „Kreślenia geometrycznego i zawodowego” poświęconych jest w szkole 8 godzin tygodniowo—po 4 w klasie II-ej i III-ej.

Opuściwszy budynek biurowy, udajemy się na plac fabryczny i wstępujemy do warsztatu zajętego produkcją wytwórczą zakładu.

Oszalał nas w pierwszym momencie wielka mnogość zjawisk niecodziennych, a przede wszystkim intensywność skoncentrowanego na stosunkowo niewielkiej przestrzeni ruchu maszyn najrozmaitszej konstrukcji i przeznaczenia. Źródło tego ruchu leży po za warsztatem i mieści się w osobnym budynku pod postacią kotłów i maszyn parowych, oraz generatorów elektrycznych. Stąd kablami płynie energia wytworzonego tam prądu elektrycznego do poszczególnych warsztatów, gdzie zamienia się w pracę mechaniczną maszyn.

O tych źródłach energii, jakimi są para i elektryczność, oraz urządzeniach dla ich wytwarzania, uczniowie zapoznają się w przedmiocie „Fizyka Przemysłowa”, wykładanym po 3 godziny tygodniowo w klasie 3-ej.

W warsztacie wspomniane wyżej maszyny przerabiają materiały żelazne i stalowe na przedmioty użyteczne. Znajdują się tam, prócz maszyn bezpośrednio przeznaczonych do produkcji, jeszcze maszyny i urządzenia pomocnicze, jak pompy, podnośniki wentylatory, prasy hydrauliczne, przewody rurowe, pędnie i t. p.

O konstrukcji tych maszyn i urządzeń, oraz o sposobach maszynowej obróbki metali traktują wykładane w szkole przedmioty pod nazwą „Fizyki Przemysłowej” i „Technologii” razem 9 godzin tygodniowo w klasie II-ej i III-ej.

Wystarczy krótka, ale uważna obserwacja poszczególnych działów zakładu przemysłowego, aby się przekonać, jak dalece poszczególne funkcje wiążą się tam w harmonijną całość i jak sprawne działanie każdego organu warunkuje efekt ostateczny.

Jest to mechanizm skomplikowany, którego poszczególne części składowe wykonywują ściśle określone prace i, pozostając w stałej od siebie zależności, dają wspólny efekt o takiej sile i nastawieniu, dla jakiego zostały zbudowane i w całość połączane.

Odpowiednie wiadomości z dziedziny organizacji pracy w zakładach przemysłowych i o planie tej organizacji uczniowie zdobywają, ucząc się przedmiotu pod nazwą „Organizacji warsztatowej” 1 godz. tygodniowo w klasie III-ej.

Tem poglądom przedstawieniem programu nauczania przedmiotów zawodowych pragniemy uwydatnić, w jakim stopniu uwzględnia on i w formie przystępnej i rzeczowej, opartej na przykładach, zaznajamia ucznia ze wszystkimi najważniejszymi potrzebami życia przemysłowego i przygotowuje go do wykonywania swego zawodu.

Wiadomości o ustawie przemysłowej, o przemyśle, warunkach prowadzenia przemysłu rzemieślniczego, o korporacjach przemysłowych, izbach rzemieślniczych i cechach, o pracy i obowiązkach terminatorów, zawieraniu umów, stosunku pracodawcy do robotnika, ochronie pracy, ubezpieczeniach i t. p., o których uczeń dowiaduje się z przedmiotu „Nauka o Polsce” w klasie III-ej, uzupełniają całokształt jego wiedzy zawodowej. Zdolny on będzie nie tylko do pracy w dużym zakładzie przemysłowym, jako zaangażowany rzemieślnik, a w miarę swych zdolności i doświadczenia, jako brygadzysta lub majster, lecz również potrafi zorganizować własny warsztat pracy, jeżeli tylko cechy osobiste charakteru i sprzyjające okoliczności na to mu pozwolą.

O WARTOŚCIACH WYCHOWAWCZYCH PROGRAMU NAUCZANIA.

Przedstawiony wyżej program nauczania niezależnie od swego bezpośredniego zadania — przygotowanie oświeconego i fachowego rzemieślnika — kryje w sobie duże wartości wychowawcze, które umiejętnie przez personel nauczycielski wykorzystane pozwolą mu wpływać na kształtowanie się charakteru chłopca, rozwój instynktu społecznego i zrozumienie obowiązków względem własnego Państwa.

Szkoła rzemieślniczo-przemysłowa przedstawia szczególnie dobry teren dla pracy wychowawczej. Sprawia to obecność w niej warsztatu szkolnego, gdzie uczniowie przez wytwarzanie przedmiotów użytecznych wiążą się już w szkole z życiem praktycznym i skutecznie przygotowują się do swej przyszłej pracy pozaszkolnej.

W warsztacie uczniowie poza praktyczną nauką zawodu wdrażają się do sumiennej, dokładnej i terminowej pracy przez wymaganie roboty według rysunku i wskazówek nauczycieli, oraz wykończenia jej w wyznaczonym zgóry terminie.

Przyzwyczajają się do rygoru i posłuchu — tych elementarnych warunków sprawnego działania warsztatu.

Wyrabiają w sobie zamiłowanie do zawodu przez wytwarzanie przedmiotów użytecznych i poczucie odpowiedzialności, by przedmiot wykonać dobrze i materiału nie zmarnować.

Porządek i czystość warsztatu szkolnego, celowe rozmieszczenie przyrządów pracy, obowiązek ucznia oczyszczenia swego stanowiska i narzędzi, którymi pracuje, a także i siebie samego po skończonej pracy, wdraża go do porządku i czystości.

Dbalność kierownictwa, by każdy wykonywany przez uczniów przedmiot, prócz swej celowości, posiadał formę ładną, był wykonany starannie, bez usterek dla oka niemiłych, wyrabia w uczniu gust i poczucie estetyki.

Surowe przestrzeganie punktualnego przychodzenia do pracy odzwieczają go stopniowo od spóźniania się, które jest tak jeszcze rozpowszechnioną wadą naszego społeczeństwa.

Słowem, praca w warsztacie szkolnym, wytwarzając w uczniu różne dodatnie nawyki, przyczynia się do urabiania charakteru przyszłego rzemieślnika-obywatela.

Przez swój ustrój, który jest wzorem dobrze zorganizowanego zakładu przemysłowego wytwórczego i organizację pracy zespołowej, warsztat szkolny staje się dla młodzieży terenem życia praktycznego i przekonywa ją do pracy zbiorowej, ucząc na przykładzie, że tylko przy celowym i dobrze zorganizowanym wysiłku wspólnym osiągnąć można wyniki, które dla wysiłków rozproszonych — w pojedynkę, byłyby do zdobycia niemożliwe.

Ta świadomość i zrozumienie potrzeby pracy gromadnej, jakie nabiera młodzież w warsztacie szkolnym, staje się cennym podłożem dla budzenia się w niej instynktu społecznego, obowiązku pracy społecznej i uczuć obywatelskich.

Instruktorzy warsztatowi z kierownikiem warsztatów na czele załatwiają swój obowiązek wychowawców w wystarczającym zakresie, jeżeli, spełniając sumiennie swe funkcje nauczycieli zawodu, zaznajamiają uczniów z organizacją warsztatu, poszczególnymi działami jego, tłumacząc im cel, wzajemną zależność tych organów, organizację pracy, oraz będą ułatwiać uczniowi obserwację i zrozumienie otaczających go zjawisk, przyczem sami powinni się zapoznać z psychologią wieku młodzieńczego, aby na tle tego uświadomienia zrozumieć postępowanie uczniów i wiedzieć, jak na nie reagować.

Drugim terenem dla szkolnej pracy wychowawczej jest klasa, gdzie młodzież znajduje się w bezpośredniej styczności i pod obserwacją personelu nauczycielskiego i wychowawców klasowych.

Zadaniem nauczycieli jest wytworzenie nastroju zaufania przez życzliwe traktowanie ucznia, racjonalną wyrozumiałość, lecz nigdy przez bezwzględną krytykę surowego prawodawcy.

Ciągle atakowanie złych skłonności celu nie osiągnie, raczej należy bez uprzedzeń doszukiwać się lepszych stron charakteru ucznia i te starać się rozwijać, a wtedy ujemne stopniowo zaczynają zanikać.

Wychowawcy klasowi powinni notować zaobserwowane uczynki ucznia, które szczególnie go charakteryzują, zarówno dodatnio, jak i ujemnie, aby pomóc sobie z czasem do głębszego poznania charakteru, co jest niezbędne, by praca wychowawcza dawała pozytywne wyniki, gdyż należy ją dostosowywać do indywidualności ucznia.

Wychowawcy klasowi muszą pracować w porozumieniu z innymi nauczycielami, aby ich obserwację do tego celu wykorzystać.

Realizowanie planu lekcyjnego w całej rozciągłości posiada wpływ na kształtowanie się charakteru ucznia, wdraża go bowiem do pracy, wyrabia obowiązkowość, punktualność i sumienność, wpaja zasady dobrego wychowania, pobudza ambicję i szlachetną rywalizację — wszystko przez umiejętnie stosowane impulsy wychowawcze nie w formie nakazów, lecz więcej rad i życzliwych uwag.

Dla niektórych z wymienionych celów powinny być stosowane konkursy, gdzie współzawodnictwo dać może pożądane rezultaty.

Zabiegi te nie powinny być traktowane pod przymusem i demonstracyjnie, lecz muszą naturalnie powstawać, jako skutek współżycia nauczyciela z uczniem i wpływać niejako z treści wykładanych przedmiotów nauczania.

Podstawy wychowania religijno-moralnego otrzymuje uczeń na lekcjach religii, nabożeństwach kościelnych w niedzielę i w dniach rocznic i uroczystości państwowych, na rekolekcjach i spowiedziach, przyczem cała praca wychowawcza w szkole oparta jest na podłożu religijno-moralnym.

Zasady wychowania estetycznego otrzymuje uczeń na wszystkich lekcjach. Przestrzeganie zewnętrznego wyglądu pod względem czystości i całości ubrania, czystości rąk i twarzy, uczesania, a także baczenie, by książki i zeszyty były szarowane i w czystości utrzymywane, uwaga na dobre ułożenie ucznia i t. p. stanowią szereg zabiegów napozór drobnych, lecz wyra-

biających przyzwyczajenie do porządku i rozwijających poczucie estetyczne.

Czystość sal uczelni i umeblowania, dekoracje ścian składają się na otoczenie miłe dla oka i estetyczne.

Niektóre lekcje, jak rysunku ręcznego i zawodowego mają w sobie dużo wartości wychowawczych w kierunku estetycznym, wyrabiając w uczniu gust i poczucie tego, co jest ładne, proporcjonalne i harmonijne.

Zachęta uczniów do własnoręcznego dekorowania swych sal klasowych daje dobre wyniki i rozwija potrzebę estetyki otoczenia.

Niezmierzalnie ważnym zadaniem szkoły, jak wyżej już wspominaliśmy, mówiąc o jej zadaniach i celach wychowawczych, jest wychowanie obywatelsko-państwowe młodzieży, przez co Państwo zyskuje obywatela, który, rozumiejąc swój obowiązek społeczny i państwowy, jest opoką dla rozwoju, spójności i mocy Państwa. Pod tym względem szkoła, jako teren dla takiego wychowania, jest niczem niezastąpioną. Wpływy domu w tym kierunku są rzadko celowe, takimi się stają dopiero wpływy szkolne.

Szkoła, jako zbiorowy ośrodek nauczania, dając warunki współżycia młodzieży, jest tym przedszkolem przygotowującym młodzież do spełnienia swego obowiązku obywatelskiego w życiu pozaszkolnym.

Niektóre przedmioty nauczania, jak język polski, korespondencja, nauka o Polsce, materiałoznawstwo, śpiew, szczególnie nadają się do prowadzenia akcji wychowawczej w tym kierunku przez nawiązywanie do materiału lekcyjnego różnych objawów życia społecznego, gospodarczego i państwowego.

Przez aktualizowanie tych przedmiotów lekcyjnych sama nauka staje się żywą i bardziej interesującą, dając jednocześnie impulsy umysłowe i uczuciowe w kierunku rozwijania w młodzieży uczuć obywatelskich i takiego przygotowania, aby w przyszłości potrafiła spełniać swą powinność wobec bliźniego, narodu i całej ludzkości i świadoma swego człowieczeństwa umiała uszanować godność ludzką innych.

Wychowanie fizyczne realizuje się w programie nauczania na lekcjach gimnastyki i w hufcach przysposobienia wojskowego, które prócz tego posiadają duże wartości wychowawcze obywatelsko-państwowe.

Jak widać z powyższego, wartości wychowawcze terenu szkoły i jej programu nauczania są duże.

Realizują one w węższym lub szerszym zakresie wszystkie wymienione wyżej cele, jakie stoją przed nauczycielem wychowawcą, pod warunkiem umiejętnego wykorzystania tego terenu i programu.

Spada tu na personel nauczycielski zadanie trudne i odpowiedzialne, wymagające z jego strony odczucia i zrozumienia potrzeby tej pracy, zapału i zamiłowania, a także usilnej pracy nad sobą w kierunku rozszerzenia zakresu swego wykształcenia ogólnego i wychowawczego.

Jak każda instytucja społeczna, tak samo i Szkoła spełniać będzie swe zadania sprawnie i z największym pożytkiem dla uczącej się młodzieży, jeżeli posiada dobrą i sprężystą organizację.

Warunkiem niezbędnym takiej organizacji jest, między innymi, wewnętrzny porządek i rygor, któremu musi podporządkować się młodzież w szkole i poza szkołą.

W tym celu Szkoła posiada opracowane przepisy porządkowe dla swych uczniów, z którymi obowiązani są dobrze się zapoznać i do nich zastosować.

Przepisy te, które poniżej zamieszczamy, ułatwiają zarówno personelowi nauczycielskiemu, jak i rodzicom pracę wychowawczą nad młodzieżą i winny znaleźć się w każdym domu rodziców i opiekunów wywieszzone na widocznym miejscu.

PRZEPISY PORZĄDKOWE DLA UCZNIÓW.

§ 1. Uczeń obowiązany jest stosować się do praw i przepisów, które obowiązują wszystkich obywateli Państwa Polskiego. Poza temi powszechnymi prawami i przepisami uczeń ma się podporządkować niniejszym przepisom szkolnym.

§ 2. Uczeń powinien zawsze i wszędzie dbać o honor szkoły, a zachowując się przyzwoicie i obyczajnie, godnie reprezentować polską uczącą się młodzież.

§ 3. Stosunek ucznia do zwierzchności szkolnej, oraz do wszystkich osób nauczających jest oparty na kulturalności, szacunku i karności.

Przy spotkaniu uczeń winien klaniać się wszystkim nauczycielom i funkcjonariuszom szkolnym.

Gdy nauczyciel wchodzi do klasy uczeń powinien wstać. Tak samo uczeń postępuje, gdy nauczyciel opuszcza salę szkolną.

§ 4. We wzajemnych stosunkach młodzieży obowiązują zasady koleżeństwa, uczciwości i zgody. Gdy uczeń dozna krzywdy od kolegi nie należy mścić się—to jest zwyczajem tylko narodów dzikich, lecz należy zwrócić się do wychowawcy lub dyrektora szkoły z prośbą o rozstrzygnięcie.

§ 5. Od ucznia wymaga się wszędzie, a w szczególności w szkole, czystości ciała i odzieży: winien on być czysto umyty i mieć usta popłukane, paznokcie i włosy krótko obcięte,

buciki wyczyszczone i ubranie całe. Pozatem uczeń winien ściśle stosować się do przepisów higieny ogólnej.

§ 6. Uczeń obowiązany jest punktualnie i regularnie uczęszczać na lekcje i inne zajęcia szkolne. Uczniowie opóźnieni nie dopuszczani są na lekcje i oczekują na następną lekcję na sali rekreacyjnej.

Wychodzenie na ulicę w czasie krótkich przerw między lekcjami jest niedozwolone.

§ 7. W razie opuszczenia zajęć szkolnych, rodzice lub opiekunowie winni w ten sam dzień zawiadomić o tem szkołę, uczeń zaś powinien w dzień przyścia do szkoły przedstawić wychowawcy piśmienne uzasadnione usprawiedliwienie opieki domowej lub świadectwo lekarza, bez którego to usprawiedliwienia uczeń nie może być dopuszczony do zajęć szkolnych.

§ 8. W wyjątkowych wypadkach, jak to: ciężka choroba rodziców, śmierć członka rodziny i t. p. uczeń może uzyskać od wychowawcy klasy zwolnienie na czas konieczny potrzebny, nie dłużej jednak, jak na 3 dni. Dłuższe zwolnienie wymaga pozwolenia dyrektora. Zwolniony uczeń posiada piśmienne stwierdzenie zwolnienia na blankiecie szkoły dla kontroli przez opiekę domową.

§ 9. Powrót ucznia do szkoły po przebyciu choroby, która trwała dłużej, niż 3 dni, oraz po przebyciu choroby zakaźnej, uzależniony jest od wyraźnego piśmiennego zezwolenia lekarza szkolnego lub odnośnych władz sanitarnych. O wszelkich chorobach zakaźnych w domu ucznia opieka domowa obowiązana jest donieść niezwłocznie władzy szkolnej.

§ 10. W klasie uczeń zajmuje wyznaczone mu miejsce i samowolnie nie może go zmienić.

§ 11. Przynoszenie do szkoły przedmiotów nie będących w łączności z nauką jest wzbronione.

§ 12. Wyroby szkolne, wykonane przez uczniów stanowią wyłączną własność szkoły.

Prace szkolne uczniów, jak rysunki, modele, wypracowania władza szkolna ma prawo zatrzymać według własnego uznania.

§ 13. Za uszkodzenie budynku lub przedmiotu, stanowiącego, czy to własność szkoły, czy to osób trzecich uczeń uiszcza odszkodowanie pieniężne. O ile sprawca wspomnianego uszkodzenia nie ujawnił się, władza szkolna ma prawo rozłożyć odszkodowanie według własnego uznania na daną grupę, względnie na ogół uczniów danej klasy lub szkoły.

§ 14. Przepisane dla szkoły całkowite lub częściowe umundurowanie uczeń obowiązany jest bezwarunkowo nosić w czasie roku szkolnego.

§ 15. Zabrania się uczniom w okresie zimowym roku szkolnego (od 20.VIII. do 15.V) przebywać poza domem po godz. 8 wieczorem, a od 15.V do 15.VI—po godz. 9 wieczorem.

§ 16. Noszenie wszelkiego rodzaju żetonów, oprócz odznak harcerskich i sportowych jest niedozwolone.

§ 17. Znajdując się na ulicy, uczniowie wyglądem i zachowaniem swoim mają godnie reprezentować szkołę; dlatego bezwzględnie zabrania się uczniom ukazywać się na ulicy w nieodpowiednim towarzystwie, gdy są niedbale ubrani, spacerować z laskami, prowadzić hałaśliwe rozmowy, lub w czem innym uchybiać przyzwoitości publicznej; natomiast jaknajbardziej należy stosować się do rozporządzeń miejscowych, szanować urządzenia publiczne, oraz na każdym miejscu odznaczać się uprzejmością i grzecznością.

§ 18. Palenie tytoniu, oraz używanie napojów alkoholowych przez uczniów jest wzbronione.

§ 19. Uczniowie obowiązani są brać czynny udział w uczniowskich organizacjach szkolnych, bywać w świetlicy i korzystać z biblioteki szkolnej.

§ 20. Uczęszczanie uczniów na zebrania, przedstawienia, zabawy, widowiska, odczyty, koncerty, popisy i t. p., odbywające się w lokalach publicznych, oraz wszelkie wystąpienia publiczne uczniów bez zezwolenia zwierzchności szkolnej są niedozwolone.

§ 21. Uczniowie zbierają się w niedzielę o oznaczonej godzinie w szkole, aby wspólnie udać się na nabożeństwo do kościoła pod opieką wychowawcy.

W święta zaś uczniowie idą do kościoła z rodzicami lub opiekunami.

§ 22. Wszelkiego rodzaju jednorazowe i periodyczne wydawnictwa uczniowskie mogą być mnożone i rozpowszechniane tylko za uprzednią aprobatą rękopisów przez dyrektora szkoły.

§ 23. Uczniowie zamiejscowi obowiązani są mieszkać w bursie szkolnej, a na stacji prywatnej tylko za zezwoleniem szkoły.

§ 24. Niniejsze przepisy szkolne obowiązują uczniów także i w czasie wakacji.

Niniejsze przepisy winien mieć każdy uczeń szkoły, każda opieka domowa, oraz każda stacja uczniowska. Przepisy winny być umieszczone na ścianie w pokoju zamieszkałym przez uczniów na widocznym miejscu.

§ 25. Opieka domowa winna kontrolować na podstawie niniejszych przepisów postępowanie uczniów i w ten sposób dopomagać szkole w wychowywaniu młodzieży, w razie zaś zażądań na tle naruszenia przepisów, ponosi moralną i materialną odpowiedzialność.

§ 26. Każdy uczeń winien bezwzględnie zawsze i wszędzie mieć przy sobie legitymację i okazywać ją na żądanie władz i opieki pozaszkolnej.

§ 27. Za przekroczenie obowiązujących przepisów porządkowych, względnie, za czyny z natury niedopuszczalne, popełnione tak w obrębie szkoły, jak i poza szkołą, uczeń jest odpowiedzialny przed zwierzchnością szkolną.

Aczkolwiek szkoła rzemieślniczo-przemysłowa w wyższym stopniu, niż ogólnokształcąca przedstawia dobry teren dla pracy wychowawczej z powodu obecności w niej warsztatu szkolnego, to jednakże akcja ta posiada naogół charakter laboratoryjny i brak jej rumieńca życia praktycznego, szczególnie, jeżeli chodzi o doniosłe zadanie wychowania obywatelsko-państwowego.

Koniecznym jest przeto utrwalenie i pogłębienie tej akcji przez:

- 1) powołanie do życia na terenie szkoły organizacji uczniowskich samorządowych, gdzie uczniowie występują czynnie, jako pracownicy społeczni,
- 2) podanie szeregu momentów wychowawczych, luźnych, poza nauką szkolną,
- 3) powołanie do współpracy wychowawczej ze szkołą Do-mu Rodzicielskiego,
- 4) bursę szkolną (internat),
- 5) świetlicę szkolną,
- 6) bibliotekę szkolną,
- 7) zrzeszenie absolwentów szkoły.

ORGANIZACJE SAMORZĄDOWE SZKOLNE.

Dla utrwalenia i pogłębienia wpływów wychowawczych na młodzież, osiągniętych przez odpowiednie wykorzystanie szkolnego programu nauczania, egzystuje samorządowa naczelna organizacja uczniowska pod nazwą Stowarzyszenie „Bratnia Pomoc”, kierowana przez uczniów, wchodzących w skład jej zarządu.

Celem tego Stowarzyszenia jest:

- 1) Krzewienie zasad życia społecznego,
- 2) Rozwój uczuć obywatelsko-państwowych i poczucia obowiązku i ofiarności dla potrzeb Państwa,
- 3) Praktyczne zapoznanie się z zasadami kooperatywy i podstawami uczciwego handlu,
- 4) Zaopatrywanie uczniów we wszystkie materiały piśmienne i narzędzia pracy,

- 5) Propaganda oszczędności,
- 6) Pomoc materialna dla niezamożnych uczniów,
- 7) Propaganda wychowania fizycznego i życia towarzyskiego
- 8) „ „ „ idei harcerskiej,
- 9) „ „ „ świetlicy szkolnej i biblioteki, jako ośrodków samokształcenia i wychowania.

Stowarzyszenie „Bratnia Pomoc” dla zrealizowania wyżej wymienionych celów posiada szereg Kół i Organizacji o ściśle określonym kierunku i programie pracy, a mianowicie:

- 1) Samorząd klasowy,
- 2) Spółdzielnia uczniowska,
- 3) Kasa Oszczędnościowo-Pożyczkowa,
- 4) Koło LOPP (Ligi Obrony Przeciwlotniczej i Przeciwgazowej)
- 5) Koło LMK (Ligi Morskiej i Kolonjalnej)
- 6) Koło Sportowe
- 7) Drużyna harcerska.

Opiekunami tych Kół i Organizacji są 3-ej nauczyciele stali szkoły.

W skład zarządu „Bratniej Pomocy” wchodzi:

1) Prezes i wiceprezes	2
2) Sekretarz i 2-ch pomocników	3
3) 3-ch skarbników, z każdej klasy po 1-m, przyczem skarbnik klasy III-ej jest głównym skarbnikiem	3
4) Sklepowy	1
5) Kierownik Koła Sportowego	1
6) „ „ LOPP.	1
7) „ „ LMK.	1
8) Drużynowy drużyny harcerskiej	1

Razem . . . 13 czł. zarządu.

Kadencja zarządu jest roczna z wyjątkiem sklepowego, który zmienia się co 3 miesiące, przyczem zarząd obierany jest na walnym zebraniu wyborczym w pierwszym dniu nowego roku szkolnego.

Zebranie doroczne sprawozdawcze „Bratniej Pomocy” odbywa się w przedostatnim dniu roku szkolnego.

Posiedzenia zarządu „Bratniej Pomocy” odbywają się raz na tydzień w soboty w obecności opiekuna z głosem doradczym. Na posiedzeniach tych poruszane jest wszystko, co się tyczy spraw poszczególnych Kół szkolnych. Prezes powinien wykazywać dużo inicjatywy własnej w kierunku pobudzania do żywszej działalności kierowników poszczególnych Kół i musi ich pracę kontrolować.

Wszystkie wyżej wymienione Koła i Organizacje zjednoczone w „Bratniej Pomocy”, odbywają w roku szkolnym około

20 *wspólnych zbiórek* raz na dwa tygodnie w dzień powszedni, przyczem ramowy porządek dzienny tych zbiórek przewiduje punkty następujące, a mianowicie:

- 1) Sprawdzenie listy obecności,
- 2) Aktualne sprawy bieżące poszczególnych Kół,
- 3) Sprawozdanie z działalności poszczególnych Kół (raz w okresie),
- 4) Dwutygodnik zdarzeń,
- 5) Odczyt lub pogadanka na aktualne tematy z LOPP i LMK, sportu, oszczędności, z życia harcerskiego i t. p.
- 6) Dyskusja i wybór tematu na następne zebranie,
- 7) Wolne wnioski.

UWAGA: tylko drużyna harcerska prócz udziału w zbiórkach wspólnych odbywa jeszcze zbiórki własne.

Porządek dzienny dla każdej wspólnej zbiórki układa Zarząd „Bratniej Pomocy” na najbliższym posiedzeniu i podaje go do ogólnej wiadomości w formie ogłoszenia.

Stowarzyszenie „Bratnia Pomoc” posiada statut, który zamieszczamy poniżej.

S T A T U T

STOWARZYSZENIA „BRATNIA POMOC”.

§ 1 Nazwa. Stowarzyszenie „Bratnia Pomoc” uczniów Państwowej Szkoły Rzemieślniczo-Przemysłowej w Suwałkach.

§ 2 Cel. Stowarzyszenie, jako samorządowa organizacja uczniowska została założona w celu:

- a) krzewienia zasad życia społecznego i pracy dla dobra Państwa,
- b) rozwoju życia towarzyskiego, kultury fizycznej i zasad oszczędności,
- c) zaopatrywania członków we wszelkie materiały i pomoce naukowe,
- d) praktycznego zapoznania z zasadami kooperatyizmu i podstawami uczciwego handlu,
- e) pomocy materialnej niezamożnym kolegom.

Dla spełnienia tych zadań Stowarzyszenie powołało do życia szereg Kół i Organizacji:

- 1) Samorząd Klasowy.
- 2) Spółdzielnię uczniowską.
- 3) Koło Sportowe.
- 4) Koło LOPP.
- 5) „ LMK.
- 6) Kasę oszczędnościowo-pożyczkową.

7) Drużynę harcerską.

§ 3 Członkowie. Członkiem Stowarzyszenia jest każdy uczeń Państwowej Szkoły Rzemieślniczo-Przemysłowej w Suwałkach.

- a) członkiem Spółdzielni—o ile wpłaci udział 50 gr. Jeden członek może mieć kilka udziałów, lecz przysługuje mu jeden głos. Udziały zwracane są po ogólnym rocznym obrachunku.
- b) członkiem Koła Sportowego może być każdy, który opłaci składkę roczną w wysokości 1 zł. do dn. 1 listopada,
- c) członkiem Kół L. O. P. P. i L. M. K. obowiązkowo musi być każdy, płacąc roczną składkę w wysokości 2 zł.,
- d) członkiem Kasy oszczędnościowej powinien być każdy.
Kasa przyjmuje oszczędności od 10 gr., które są zwrotne przy końcu roku, a w ciągu roku może korzystać członek z pożyczek,
- e) członkiem Drużyny Harcerskiej może być każdy, płacąc wpisowe (jednorazowo) 50 gr. i składkę roczną 2 zł.
- f) wszyscy uczniowie są obowiązkowo członkami Biblioteki Szkolnej i płacą po 50 gr. tocznie.

Wykreślenie członka może nastąpić, gdy został usunięty ze szkoły, lub szkodzi Stowarzyszeniu swem postępowaniem.

§ 4 Fundusze. Na fundusz Stowarzyszenia składają się:

- a) udziały spółdzielni,
- b) składki, pożyczki, wkłady oszczędnościowe, darowizny,
- c) dochody z różnych imprez i niepodniesione udziały przez opuszczających szkołę.

Wszystkie te fundusze są w kasie i stanowią środki obrotowe Stowarzyszenia.

§ 5 Władze. Władzami Stowarzyszenia są:

- 1) Walne Zebranie,
- 2) Rada Nadzorcza,
- 3) Zarząd.

§ 6 Zebrania. Walne Zebrania zwyczajne zwołuje się 2 razy do roku: w drugiej połowie sierpnia—wyborcze i pierwszej połowie czerwca—sprawozdawcze, a nadzwyczajne w każdym innym terminie na życzenie Zarządu lub $\frac{1}{3}$ członków. W Walnym Zebraniu ma obowiązek brać udział każdy członek.

Pozatem odbywają się co 2 tygodnie, tak zwane, zbiórki

wspólne, poświęcone sprawom jednego z Kół i Organizacji, wchodzących w skład Stowarzyszenia „Bratniej Pomocy”, z odczytem lub pogadanką wygłoszoną przez jego członka lub opiekuna.

Do uprawnień Walnego Zebrania należy:

- a) przyjęcie statutu i wprowadzenie nowych zmian,
- b) określenie wysokości udziałów i składek,
- c) wybór Rady Nadzorczej i Zarządu.
- d) rozpatrzenie i przyjęcie sprawozdań Rady Nadzorczej i działalności Zarządu,
- e) decyzja, na jaki cel przeznaczyć nadwyżki lub sposób pokrycia niedoboru.

Do prawomocności uchwał Walnego Zebrania wymagana jest zwykła większość, do zmian statutu i rozwiązania Stowarzyszenia $\frac{2}{3}$. Przy równości głosów decyduje przewodniczący.

§ 7 Rada Nadzorcza. Rada Nadzorcza jest organem doradczym i kontrolującym. Składa się z 3 członków wybranych na 1 rok i opiekuna.

Do uprawnień Rady Nadzorczej należy:

- a) opracowanie lub zatwierdzenie projektów Zarządu, jakie mają być rozpatrywane na Walnym Zebraniu,
- b) miesięczne kontrolowanie ksiąg rachunkowych,
- c) branie udziału we wszystkich spisach towarów i sprawdzanie sporządzonych przez Zarząd zamknięć rachunkowych,
- d) czuwanie nad spełnianiem obowiązków przez Zarząd.

§ 8 Zarząd. Zarząd jest organem wykonawczym Stowarzyszenia, wybrany na przeciąg jednego roku, składa się z 13 członków: prezesa, vice-prezesa, 3 skarbników, 3 sekretarzy, kierowników Koła Sportowego, L. O. P. P., L. M. K., drużynowego Drużyny Harcerskiej i sklepowego.

Do Zarządu należy:

- a) przyjmowanie członków, układanie planu pracy, prowadzenie rachunkowości i sprawozdań,
- b) zakup towarów i kalkulacja cen,
- c) przyjmowanie wpłat i wypłat,
- d) powoływanie sklepowych i wyznaczanie dyżurnych do świetlicy szkolnej,
- e) układanie porządku dziennego dla zbiórek wspólnych.

Podział pracy Zarządu:

Prezes nadaje ton pracy, kieruje działalnością Stowarzy-

szenia i jego Kół. Ma prawo wglądu w działalność poszczególnych Kół, udziela rad i wskazówek do pracy. Czuwa nad wykonaniem obowiązków swych współpracowników. Przygotowuje materiał na posiedzenia i przewodniczy na posiedzeniach Zarządu. Podpisuje korespondencje. Musi posiadać w sobie dużo inicjatywy i wytrwałości w pracy.

Vice-prezes, najbliższy współpracownik prezesa, w razie choroby zastępuje go. Prowadzi on zakup towarów i ustala cenę sprzedażną. Prowadzi księgę Towarową.

Skarbnicy kl. I i II wpłacają wpływy głównemu skarbnikowi kl. III. Skarbnicy, przyjmując pieniądze, obowiązani są dać kwit z kwitarjusza przychodowego, a wydając pieniądze żądają r-ku, lub pokwitowania. Skarbnik główny prowadzi Dziennik-Główna i pieniądze oddaje opiekunowi.

Sekretarze I i II piszą listy, układają protokoły zebrań i przechowują akta Stowarzyszenia. Sekretarz III prowadzi korespondencję Drużyny Harcerskiej.

Kierownik Koła Sportowego ma do pomocy sekcyjnych sekcji, z którymi odpowiada za sprzęt sportowy i kompletuje go. Organizuje wszelkie imprezy sportowe i kieruje rozwojem sportu wśród członków.

Kierownicy LOPP. i LMK. organizują pracę odczytową wśród swych członków i przygotowują tematy do pogadarek na zbiórki wspólne.

Sklepowy przestrzega ustalonych cen przez Zarząd. Doręcza codziennie sumę osiągniętą ze sprzedaży skarbnikowi głównemu. Odpowiada za majątek Stowarzyszenia i za ład i porządek w powierzonym mu dziale.

§ 9 Zatwierdzenie. Statut i Władze Stowarzyszenia uprawomocniają się po zatwierdzeniu przez Dyрекcję Szkoły.

§ 10 Rozwiązanie. Rozwiązanie Stowarzyszenia może nastąpić po uprzedniej decyzji Dyrekcji Szkoły.

IDEOLOGIA POSZCZEGÓLNYCH KÓŁ i ORGANIZACJI, ORAZ PROGRAM PRACY.

SAMORZĄD KLASOWY.

Na terenie szkoły występuje klasa, jako ugrupowanie uczniów, posiadających wspólne przeżycia przez codzienne obcowanie ze sobą w szkole i z tego względu nadaje się do ujęcia w ramy organizacji społecznej.

Klasa, jako jednostka ustrojowa szkolna, nakłada na uczniów obowiązek stosowania się do pewnych rygorów, zmusza ich do

ustępstw wzajemnych na rzecz ogółu kolegów dla zabezpieczenia zgodnego współżycia i zharmonizowania dążeń, jakie klasie nakłada obowiązek szkolny.

Nasuwa się przeto pytanie, czy w rządzeniu klasą nie powinni przyjąć udziału uczniowie, jako członkowie grupy społecznej, stanowiącej klasę?

Chodzi o wywołanie w uczniach zrozumienia, że klasa to ich własny świat i świadomości, że od ich bezpośredniego udziału w pracy na tym terenie i od osobistego wysiłku, oraz uczciwego spełniania przyjętych na siebie obowiązków, a także od stosowania się do wymagań, jakie narzuca im współżycie własne i cele szkoły, zależeć będzie dobro i honor klasy.

Niema, praktycznie rzecz biorąc, takich szczegółów życia klasy, które imby uczniowie nie mogli zająć się sami.

Wszelkie zagadnienia natury gospodarczej, higienicznej i osobowej mogą znaleźć się w kompetencji klasowej organizacji uczniowskiej, która jest znana pod imieniem samorządu klasowego.

Przechodząc do szczegółów, wytyczne dla zakresu kompetencji samorządu klasowego są następujące:

- 1) Dbanie o estetykę i czysty wygląd klasy.
- 2) Opieka nad inwentarzem klasy i meldowanie dyrekcji o wszelkich jego brakach i uszkodzeniach.
- 3) Referowanie władzy szkolnej życzeń i potrzeb klasy.
- 4) Zapobieganie opóźnianiu się na lekcje.
- 5) Udzielanie pomocy skarbnikowi klasowemu (członek Zarządu Stowarzyszenia „Bratnia Pomoc”) w jego czynnościach.
- 6) Zawiadamianie klasy o wszelkich zarządzeniach i ogłoszeniach dyrekcji.
- 7) Wytwarzanie przez swój wpływ na kolegów harmonijnego współżycia klasy.
- 8) Koleżeńskie łagodzenie zatargów między uczniami.
- 9) Dopilnowanie, by tablica była czysta, gąbka i kreda na miejscu i aby zawczasu były dostarczone do klasy wszelkie pomoce naukowe, potrzebne na lekcję.
- 10) Dopilnowanie, by po każdej lekcji klasa była przewietrzana i aby uczniowie podczas tej czynności nie pozostawali w klasie.
- 11) Przegląd ławek i klasy każdego dnia po skończonych lekcjach, by pozostawione przez uczniów książki i inne przedmioty złożyć w kancelarii szkolnej.
- 12) Organizowanie pomocy w naukach kolegom, którzy tej pomocy potrzebują.
- 13) Dbanie, by klasa, jako grupa i każdy z uczniów osobno stali na straży swego honoru i swym zachowaniem

reprezentowali siebie godnie w szkole i poza szkołą.

- 14) Koleżeńskie przestrzeganie czystości twarzy i rąk.
- 15) Koleżeńskie przestrzeganie czystości i całości ubrania i obuwia.
- 16) Opieka nad zabawą na sali rekreacyjnej i na podwórzu szkolnym.
- 17) Skierowanie uwagi na sposób wyrażania się, dobre ułożenie i grzeczność.
- 18) Zapobieganie podpowiadaniu na lekcjach i t. p.

Skuteczne realizowanie przez dobrze funkcjonujący samorząd klasowy wymienionych wyżej zagadnień wytworzy niezawodnie wyraźne oblicze klasy i sprzyjającą atmosferę dla współżycia, przyczyni się do wyrobienia poczucia karności, obowiązkowości i punktualności, a także zaprowadzi w klasie ład i dobre obyczaje.

Wszystko to nie pod przymusem władzy szkolnej, lecz z woli i chęci własnej zorganizowanych uczniów i przy współudziale wychowawcy, jako życzliwego doradcy.

W ten sposób samorząd klasowy, na zasadach demokratycznych oparty, przez podniesienie moralnego poziomu klasy ułatwiać będzie pracę nauczycieli i spełni swoje zadanie wychowawcze, zaprawiając młodzież do obowiązków przyszłego obywatela.

W celu zorganizowania samorządu klasowego, klasa podczas lekcji wychowawcy wybiera na swego przedstawiciela starostę i jego zastępcę w pierwszych dniach roku szkolnego, w ten sposób, że dokonywa przez głosowanie wyboru 2-ch kandydatów na starostę i tyluż na zastępców, a z pośród wybranych dyrekcja w porozumieniu z wychowawcą danej klasy zatwierdza jednego na stanowisko starosty, a drugiego — zastępcy.

Kadencja starosty i zastępcy jest roczna.

Starostowie i zastępcy wszystkich klas na swym zebraniu organizacyjnym w najbliższym dniu po wyborach opracowują sami regulamin, obejmujący ich obowiązki klasowe.

Na następnym zebraniu z udziałem wychowawców, opracowany przez starostów regulamin podlega odczytaniu i dyskusji, oraz wprowadzeniu niezbędnych poprawek.

Starosta uprawniony jest w razie potrzeby do wyboru wśród kolegów swej klasy pomocników do pełnienia w swoim zastępstwie różnych czynności w klasie o ustalonym dla każdego z nich zakresie działania i kontroluje ich czynności.

Podany wyżej sposób opracowania regulaminu dla starostów przez nich samych ma na celu nie krępowania ich samodzielności i wywołany jest potrzebą stworzenia regulaminu o takim

zakresie regulowanych przez niego spraw, by nie przerastał zdolności i doświadczenia ich twórców.

W tym wypadku należy oczekiwać, że samorząd się utrzyma i utrwali, a po zdobyciu doświadczeniu i nabraniu zamiłowania do pracy na krótszym odcinku życia wewnętrznego klasy niewątpliwie się rozwinie i rozszerzy zakres swych kompetencji.

Na terenie naszej szkoły samorząd klasowy znajduje się jeszcze w stadium początkowym. W roku ubiegłym jego działalność dodatnia zaznaczyła się tylko w klasie I-ej.

W roku bieżącym rozpocznie on swoją akcję na podstawie podanego niżej regulaminu, opracowanego na zebraniu starostów i ich zastępców wszystkich klas.

Regulamin ten ustala obowiązki starosty klasowego i zastępcy, oraz określa wzajemny stosunek uczniów i starosty.

REGULAMIN OBOWIĄZKOWY DLA STAROSTÓW KLASOWYCH I ICH ZASTĘPCÓW.

- 1) Wyznaczanie dyżurnych i kontrola ich pracy wg. przepisów porządkowych dla dyżurnych klasowych.
- 2) Dbanie o dobry stan klasy, a mianowicie:
 - a) aby wszystkie przedmioty znajdujące się w klasie były w porządku,
 - b) meldowanie wychowawcy lub dyrektorowi o wszystkich zauważonych brakach i uszkodzeniach inwentarza klasy, aby niezwłocznie były usuwane,
 - c) zachowanie warunków higienicznych w klasie.
- 3) Przychylne koleżeńskie ustosunkowanie się do kolegów i dawanie dobrego przykładu.
- 4) Badanie stanu obecności kolegów przed początkiem każdej lekcji i meldowanie nauczycielowi nieobecnych.
- 5) Zapobieganie spóźnianiu się kolegów na lekcje, polegające na każdodziennym meldowaniu dyrektorowi listy uczniów spóźnionych.
- 6) Meldowanie wychowawcy o wszelkich potrzebach klasy i życzeniach poszczególnych kolegów.
- 7) Sprawdzanie stanu obecności kolegów każdej klasy w niedzielę o godz. 9 m. 30, z okazji ogólnej zbiórki kościelnej i przekazanie klasy z podaniem liczby nieobecnych wychowawcy o godz. 9 m. 45 na sali zbiórek (rekreacyjnej), skąd następuje odmarsz do kościoła na nabożeństwo pod opieką wychowawcy.
- 8) Sprawdzanie stanu obecności kolegów na wszelkich innych zbiórkach szkolnych na 15 minut przed rozpoczęciem zebrania.

- 9) Zastępca starosty winien być pomocny staroście w jego pracy przez wykonywanie czynności, jakie ten mu powierzy.
- 10) Wszystkie obowiązki starosty pełni jego zastępca podczas nieobecności starosty w szkole.
- 11) Kolega, który chce z ważnego powodu wyjść ze szkoły winien zameldować o tem staroście, a potem wraz z nim zgłosić się do wychowawcy lub dyrektora (jeżeli wychowawca jest nieobecny) dla uzyskania zwolnienia.
- 12) Wszyscy koledzy wiążąc się solidarnie ze starostą powinni mu pomagać w jego pracy dla dobra i honoru klasy.
- 13) Każdy kolega, aby pomagać w pracy staroście i jego zastępcy, powinien stosować się do ich poleceń opartych na niniejszym regulaminie.
- 14) Koledzy nie stosujący się do poleceń starosty lub jego zastępcy odpowiedzialni są przed władzą szkolną.

PRZEPISY PORZĄDKOWE DLA DYŻURNYCH KLASOWYCH.

- 1) Dyżurni wyznaczani są przez starostę klasowego po dwóch na okres tygodniowy w/g kolejności dziennika lekcyjnego.
- 2) Dbają, aby tablica była czysta, gąbka i kreda na miejscu, oraz przyniesione były zawczasu wszelkie pomoce naukowe, potrzebne na lekcję.
- 3) Dbają, aby klasa była czysto utrzymana.
- 4) Po każdej lekcji przewietrzają klasę i strzegą, by nikt z uczniów podczas przerwy, kiedy odbywa się wietrzenie, nie pozostawał w klasie.
- 5) Po skończonych lekcjach opatrują ławki i pozostawione książki lub inne przedmioty składają w kancelarii.
- 6) Codzień zaraz po lekcjach sprawdzają stan sprzętu klasowego i o wszelkich uszkodzeniach meldują staroście klasowemu, w przeciwnym razie pierwsi z kolei narażeni są na odpowiedzialność materialną w myśl art. 13 przepisów porządkowych dla uczniów.
- 7) Wszelkie zarządzenia dyżurnych w klasie, w zakres ich obowiązków wchodzące, winny być wykonane przez kolegów z taką samą dokładnością, jak zarządzenia wychowawców i starostów.

SPÓŁDZIELNIA UCZNIOWSKA.

Spółdzielnia została zorganizowana w celu zaopatrywania młodzieży we wszystkie przybory, wchodzące w zakres ich nauki szkolnej, a więc materiały piśmienne, przybory kreślarskie narzędzia warsztatowe.

Spółdzielnia ta nie tylko spełnia powyższe zadanie, ale jednocześnie jest praktycznym zastosowaniem nauki, nabywanej przez ucznia w szkole.

Od zakupu towaru do oddania go konsumentowi należy wykonać cały szereg czynności handlowych.

A więc w celu otrzymania towaru sekretarz musi napisać list handlowy (zamówienie), zapisać go do dziennika i wysłać pocztą. Czasami z nową firmą należy prowadzić dłuższą wstępną korespondencję w celu omówienia warunków dostawy, sposobu płatności i t. p.

Po otrzymaniu i sprawdzeniu towaru, gospodarz Spółdzielni zapisuje go do księgi towarowej, uwzględnia rabaty, skonto od rachunku, kosztu własne, zanim określi cenę własną, a następnie sprzedażną. Targ dzienny wpłaca sklepowy skarbnikowi na podstawie grzbietów kwitariusza, który zapisuje go do księgi kasowej. Widzimy więc, że dla przyszłego obywatela rzemieślnika Spółdzielnia szkolna jest dobrą szkołą życia. Tu zapoznaje się on praktycznie z korespondencją, rachunkowością, kalkulacją, poznaje szereg firm krajowych, ich sposoby załatwiania klientów i t. p.

W celu poprawnego prowadzenia Spółdzielni uczniowie wykonywują samodzielnie te wszystkie czynności pod kontrolą nauczyciela—opiekuna Spółdzielni.

Spółdzielnia prowadzona jest przez członków zarządu „Bratniej Pomocy”, przy czym wiceprezes jej jest gospodarzem Spółdzielni.

Spółdzielnia uczniowska oparta jest na zasadach spółdzielczych. Fundusze jej składają się z udziałów i osiągniętych zysków ze sprzedaży towarów. Udział wynosi 50 groszy, przy czym uczeń może być posiadaczem większej liczby udziałów, lecz przysługuje mu jeden głos na zebraniu. Zakup udziałów nie jest przymusowy, jednak korzyści, jakie mają posiadacze udziałów, sprawiają, że udziałowcami jest 98⁰/₀ uczniów.

Udziałowcy korzystają z miesięcznego kredytu, następnie do udziałów po roku obrachunkowym dolicza się dywidendę od zakupionych przez ucznia towarów.

W tym celu każdy uczeń przy zakupie otrzymuje kupon od sklepowego, które pod koniec roku obrachunkowego zwraca sekretarzowi. Ten oblicza, na jaką sumę dany udziałowiec zakupił w roku towarów i ustala dywidendę w zależności od

wartości zakupionego przez ucznia towaru i ogólnej sumy, przeznaczonej na wypłatę dywidendy, stanowiącej część czystego zysku od sprzedanych w roku towarów.

Uczniowie nabywają w Spółdzielni uczniowskiej towar tańiej, niż w sklepach, gdyż Spółdzielnia zakupuje go u hurtowników.

Należy nadmienić, że w kalkulacji ceny sprzedażnej towaru Spółdzielnia uwzględnia obciążenia, jak koszt lokalu, opału i światła, kosztu administracji i podatki, czyli przeprowadza kalkulację realną, jaką musi dokonywać każda pozaszkolna spółdzielnia.

Uczy to młodzież, jak należy w życiu praktycznym kalkulować i z jakimi obciążeniami kosztu własnego towaru się liczyć.

W Spółdzielni uczniowskiej wspomniane wyżej kategorie obciążeń w rzeczywistości nie istnieją i odnośna kwota na ten cel przeznaczona dodawana jest do czystych zysków.

W bieżącym roku szkolnym Spółdzielnia sprzedała towarów uczniom na zł. 946.75.

Kontrolę Spółdzielni uczniowskiej przeprowadza Rada Nadzorcza składająca się z 3-ch udziałowców — uczniów i nauczyciela—opiekuna.

Ogólnych zebrań udziałowców nie zwołuje się. Sprawy Spółdzielni załatwiane są na zbiórkach wspólnych Stowarzyszenia „Bratnia Pomoc”.

KASA OSZCZĘDNOŚCIOWO-POŻYCZKOWA.

Przy Spółdzielni uczniowskiej została zorganizowana Kasa Oszczędnościowo-Pożyczkowa, do której uczniowie składają swe oszczędności.

Celem tej Kasy jest przyzwyczajanie młodzieży szkolnej do oszczędzania, czyli do przeczynnego wydatkowania posiadanych pieniędzy i powstrzymywania się od zbędnych wydatków.

Oszczędzanie powinno stać się drugą naturą każdego obywatela Kraju, gdyż ono zapewni mu spokojne jutro, a dla Kraju stanie się źródłem dobrobytu i samowystarczalności finansowej.

Jeżeli liczne rzesze obywateli składać będą swe drobne oszczędności nie do różnych schowków i skrytek po komórkach i poddaszach, gdzie nie dając składającemu żadnych korzyści, często giną od pożaru i złodziei, a składać je będą w dużych instytucjach, jakie zdobyły sobie powszechne zaufanie i dają całkowite bezpieczeństwo i godziwy procent, to w ten sposób nie tylko sami składacze będą mieli wielką z tego korzyść, a zyska na tem także całe społeczeństwo.

Z drobnych bowiem oszczędności utworzą się wielkie kapitały, które mogą być użyte na różne roboty krajowe powszechnej potrzeby, jak na przykład budowlę, drogi, regulacja rzek, budowa floty i t. p., które podniosą dobrobyt i bezpieczeństwo Kraju, a wtedy nie będzie potrzeba zaciągać pożyczek zagranicznych i uzależniać naszego życia gospodarczego od obcych.

Pan Prezydent Rzeczypospolitej Prof. Ignacy Mościcki powiedział, że „naród w którym oszczędzanie stało się przyzwyczajeniem, buduje swe gospodarstwo na najtrwalszym fundamencie”.

Oby te piękne i rozumne słowa były odczute i zrozumiane przez wszystkich obywateli.

Tak pojęta idea oszczędności jest przedmiotem propagandy na terenie Szkoły.

Spodziewać się należy, że ta propaganda prowadzona przez Szkołę i Dom Rodzicielski zdoła zaszczerpić w młodzieży szkolnej zrozumienie pożytku i potrzeby oszczędności.

Jednolitość poglądów całego świata na pożytek, wynikający dla obywatela i Kraju z powszechnego zrozumienia potrzeby oszczędzania znalazł swój wyraz w obchodzie dnia 31 października każdego roku, jako „Międzynarodowego Dnia Oszczędności”. Dzień ten przeznaczony jest na intensywną propagandę haseł oszczędnościowych.

W szkolnej Kasie Oszczędnościowo-Pożyczkowej uczniowie składają swe oszczędności od 10 gr. wzwyż i podejmować ich nie mogą w ciągu roku szkolnego.

Uczniowie należący do Kasy mogą zaciągać w niej pożyczki na usprawiedliwione potrzeby.

Członkiem Kasy powinien być każdy uczeń.

Członkowie Kasy urządzają coroczne święto „Międzynarodowego Dnia Oszczędności”.

KOŁO LIGI OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ i PRZECIWGAZOWEJ (L.O.P.P.).

Liga Obrony Przeciwlotniczej i Przeciwgazowej (LOPP) ma na celu, zgodnie z wytycznymi władz państwowych, popieranie rozwoju lotnictwa polskiego we wszystkich jego dziedzinach i przygotowanie ludności cywilnej do obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej.

Wysiłki władz państwowych w kierunku postawienia na właściwym poziomie obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej kraju nie wystarczą, jeśli obywatele państwa zachowywać będą

obojętność dla tych spraw.

Im większy nastąpi rozwój lotnictwa polskiego i rozpowszechnią się wiadomości o obronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej, tem więcej będziemy mieli lotnisk i aparatów, a także pilotów, drużyn obronnych przeciwlotniczych i przeciwgazowych, szkół lotniczych i fabryk budowy samolotów.

Takie spopularyzowanie lotnictwa i obrony chemicznej da nam dopiero dobre podstawy do silnej obrony i utrwali mocarstwowe stanowisko naszego Państwa.

Temi doniosłymi zadaniami zajmuje się LOPP i do tego zrzeczenia, jako jednostki o wyższej użyteczności publicznej, zapisywać się na członka powinien każdy obywatel, a przede wszystkim młodzież, która zrzeszona w kółkach szkolnych LOPP i należycie przygotowana wejdzie w życie z nabytym dla tej idei zrozumieniem i zamięłowaniem i rozpowszechni ją wśród swego otoczenia.

Z przyczyn wyżej wymienionych na naszym terenie szkolnym zorganizowane jest Koło LOPP z przymusem należenia do niego wszystkich uczniów szkoły, o programie następującym:

- 1) Około 10 w roku odczytów, lub pogadanek wygłoszonych na zbiórkach wspólnych „Bratniej Pomocy” na tematy aktualne, mające na celu wywołanie w chłopcach zainteresowania lotnictwem i zrozumienia roli, jaką ono odgrywa w życiu gospodarczem i politycznem kraju i dla wzbudzenia w nich ochoty do czytania czasopism, zapoznania się z literaturą, a także opisami bohaterskich czynów naszych lotników,
- 2) 10-godzinny kurs informacyjny, wygłoszony przez Inspektora Wojewódzkiego LOPP, o gazach i obronie przeciwgazowej w 5 lekcjach 2-godzinnych, wydzielonych z zajęć szkolnych,
- 3) udział w ćwiczeniach ogólnych obrony przeciwgazowej wyszkolonych grup szkolnych: obserwacyjno-meldunkowej i obrony przeciwgazowej,
- 4) udział czynny w tygodniu propagandowym LOPP,
- 5) ćwiczenia marszowe w maskach gazowych (6 marszów rocznie) w celu nabycia wprawy w użytkowaniu maski i pozostawaniu w niej czas dłuższy, co jest dość trudne, zwłaszcza w marszu i wymaga przyzwyczajenia,
- 6) modelarstwo lotnicze, w którym zapoznaje się młodzież praktycznie z zasadami budowy samolotów, ich rodzajami, przez co nabiera zamięłowania do lotnictwa, co staje się nierzadko pobudką do samodzielnego próbowania swych młodych sił na polu konstrukcji samolo-

tów. Modelarstwu lotniczemu poświęconych jest 2 godziny tygodniowo pod kierunkiem jednego z nauczycieli,

- 7) opłata 10 gr. składki miesięcznej idącej na wzmocnienie sił lotniczych Państwa. Składka stawia chłopca w szeregu ofiarnych obywateli kraju i daje mu świadomość czynnego udziału w akcji tak wielkiej i bardzo pożytecznej.

Koło LOPP posiada swego kierownika, który wchodzi do zarządu Stowarzyszenia „Bratniej Pomocy”.

Akta Koła rejestrowane są w osobnej teczce i prowadzone przez sekretarza „Bratniej Pomocy”, a sprawy finansowe—przez skarbników tego Stowarzyszenia.

KOŁO LIGI MORSKIEJ I KOLONJALNEJ (LMK).

Liga Morska i Kolonialna ma za zadanie przede wszystkim wzbudzić wśród szerokiego społeczeństwa sentyment i zrozumienie dla spraw morskich.

Morze otwiera nam drogę wolną do stosunków z całym światem, rozwija w narodzie ducha przedsiębiorczości i w walce z żywiołami kształtuje mocne charaktery.

Przez rozwinięty handel zamorski staje się morze źródłem dobrobytu dla Państwa i jego obywateli i wiedzie do wzmocnienia jego sił i znaczenia w świecie.

Młodzież, jako przyszła kadra uświadomionych obywateli, już na ławie szkolnej musi być nastawiona na sprawy morskie, aby po jej opuszczeniu, jako uspołeczniony obywatel, propagowała wśród szerokich mas swego otoczenia ideę służby dla Państwa i polskiego morza.

Nie dosyć bowiem jest posiadać morze, ale trzeba jeszcze umieć je utrzymać i obronić.

„Pod sztandarem ofiarnej służby dla morza i na morzu stanąć musi przede wszystkim młode pokolenie, sposobiąc się do wielkich zadań, którem już dziś i w przyszłości sprostać muszą obywatele Państwa Morskiego.

Każdy, kto pragnie współdziałać w utrwaleniu siły morskiej na morzu—niech wstępuje do szeregów Ligi Morskiej i Kolonialnej, jedynej w Polsce organizacji społecznej, strzegącej naszych interesów morskich i dążącej do wyrównania wiekowych zaniedbań na Bałtyku”.

Na szkołę zatem spada obowiązek, który musi być uwzględniony w programie wychowawczym, aby poruszać zagadnienia morskie nie tylko na każdej lekcji przy nadarzających się

okazjach, ale i przez akcję zorganizowanego specjalnie w tym celu szkolnego Koła Ligi Morskiej i Kolonialnej.

Na zbiórkach zagadnienia morskie są głębiej poruszane przez odczyty i aktualizowanie artykułów z miesięcznika „Morze” i „Polska na morzu”, aby wdrożyć młodzież do samodzielnej pracy w samokształceniu się w sprawach morskich, wzbudzić zainteresowanie morzem i skłonić do ofiar na rzecz polskiego morza.

Następnie wysuwa się szereg zagadnień morskich opracowanych przez wychowawców, bądź przez uczniów, jak: Rozwój polskiej floty handlowej i wojennej, rozbudowa portów, większe ośrodki emigracyjne i utrzymanie z nimi łączności, o wysiłkach i próbach wyszukania nowych terenów osadniczych, rybactwo morskie i t. p.

Należy dążyć, aby poruszane na zebraniach tematy podawane były w formie ciekawej, wywołującej pytania i rozmowę ogólną. Nasuną się wtedy nowe zagadnienia i tematy do opracowania i odczytania na najbliższym zebraniu, a wszelkie ich braki i nasuwające się niejasności uzupełnione zostaną następnie w dyskusji.

Wśród członków Koła znajdują się zawsze jednostki bardziej interesujące się temi sprawami i tych należy wciągnąć w orbitę zagadnień morskich, a ci przez swój wpływ zwalczą powoli bierność pozostałych.

Program pracy szkolnego Koła L. M. K. jest następujący:

- 1) Około 10 w roku zbiórek wspólnych „Bratniej Pomocy” wykorzystanych dla zagadnień morskich w formie odczytów lub pogadanek, wygłoszonych przez nauczycieli lub uczniów,
- 2) Urządzenie uroczystości szkolnej w dniu 10 lutego (rocznica odzyskania morza) i udział w „Święcie Morza”,
- 3) Budowa kajaków,
- 4) Jednorazowa ofiara na Fundusz Obrony Morskiej (FOM).
- 5) Opłata składek członkowskich po 10 gr. miesięcznie.

Do Koła szkolnego LMK należą obowiązkowo wszyscy uczniowie.

Brak wolnego czasu, wobec 8 godzinnych zajęć szkolnych i wywołane tem znużenie uczniów ograniczać musi pracę wychowawczą w organizacjach szkolnych do koniecznego minimum.

Należy przeto zwrócić uwagę na realizację tej pracy podczas normalnych zajęć szkolnych. Polega ona na wygłoszeniu krótkich pogadanek wynikających z treści danej lekcji i wysunięciu pewnych zagadnień, ze wskazaniem materiału literackiego, które uczniowie opracowują w szczegółach i oddają opiekunowi do przejrzenia. W ten sposób opracowany referat jest odczytywany i omawiany na najbliższym zebraniu ogólnym.

Koło LMK posiada kierownika, który wchodzi w skład zarządu stowarzyszenia „Bratnia Pomoc”.

Akta Koła prowadzone są osobno przez sekretarza „Bratniej Pomocy”, a sprawy finansowe — przez skarbników tegoż Stowarzyszenia.

Opiekunem Koła jest jeden z nauczycieli.

WYCHOWANIE FIZYCZNE. SZKOLNE KOŁO SPORTOWE.

Rozwój kultury fizycznej społeczeństwa stwarza podstawy dla dobrobytu i siły obronnej Państwa.

Zdrowie fizyczne racjonalnie rozwijane odpowiednim wychowaniem daje obywatelowi niezbędne warunki dla pomyślnego wykonywania swego zawodu, jak również podnosi odporność i wytrzymałość w momentach ciężkich, kiedy od tego wytrwania i mocy fizycznej zależeć będzie efekt obrony Kraju.

Zagadnienie przeto wychowania fizycznego, którego celem jest wszechstronny rozwój sprawności fizycznej obywatela stało się od wskrzeszenia Rzeczypospolitej troską Rządu Polskiego.

Całością spraw wychowania fizycznego zajmuje się u nas Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego w Warszawie z Radą Naukową Wychowania Fizycznego przy boku.

Organami tego Urzędu są Okręgowe Urzędy W. F. i P. W. przy każdym Dowództwie Korpusu, które współpracują z Wojewódzkimi, Powiatowymi i Miejskimi Komitetami W. F. i P. W. Komitety wojewódzkie zajmują się nadzorem, a powiatowe i miejskie prowadzą pracę praktyczną, a więc budują urządzenia sportowe i zaopatrują je w niezbędny sprzęt, angażują instruktorów, organizują kursy i obozy, święta wychowania fizycznego i t. p.

Praca nad podniesieniem kultury fizycznej odbywa się na szerokim froncie naszego Kraju i prowadzona jest w różny sposób, zależnie od tego, czy jej terenem jest wojsko, czy ogół społeczeństwa cywilnego, czy wreszcie kluby i związki sportowe.

Dla wojska została wydana instrukcja „Organizacja wychowania fizycznego w wojsku”, określająca metody pracy. Corocznie układa się plan zawodów wojskowo-sportowych, oparty na zasadzie zastąpienia rywalizacji indywidualnej, konkurencją zespołów i całych oddziałów.

Dla rozwoju kultury fizycznej wśród społeczeństwa cywilnego zbudowano „Centralny Instytut Wychowania Fizycznego” na Bielanach pod Warszawą, wyższą uczelnię, gdzie na 2-let-

nich kursach kształcą się nauczycieli ćwiczeń cielesnych zaszajamianych dokładnie z najnowszymi metodami.

Drugim środkiem, prowadzącym do tego celu jest kilkanaście ośrodków wychowania fizycznego i poradni sportowo-lekarskich, rozsianych po całym Kraju, które produkują instruktorów ćwiczeń cielesnych.

Chcąc wreszcie uchronić szerokie masy sportowców od przesadnej specjalizacji i pobudzić je do rozwoju sprawności ogólnej, niezbędnie potrzebnej dla człowieka pracy i żołnierza, ustanowiono Państwową Odznakę Sportową.

Mogą się o nią ubiegać ci wszyscy, którzy ze względu na wiek i gorsze dane fizyczne nie mają możliwości lub ochoty do udziału w współzawodnictwie sportowym, a pragną podczas pojedynczych prób na odznakę ocenić i skontrolować swe siły.

Na terenie szkół wychowanie fizyczne uwzględnione jest w programie nauczania na lekcjach gimnastyki i hufcach Przysposobienia Wojskowego, a w organizacjach szkolnych — w Szkolnym Kole Sportowym.

Szkolne Koło Sportowe ma na celu wszechstronne popieranie rozwoju fizycznego przez uprawianie poszczególnych dziedzin sportu, polegające na prowadzeniu ćwiczeń i udziale w zawodach w zakresie uprawianych sportów.

Koło ma kierownika, który wchodzi w skład zarządu Stowarzyszenia „Bratnia Pomoc” i opiekuna — jednego z nauczycieli.

W zależności od uprawianych sportów, Koło posiada sekcje: lekkoatletyczną i gier sportowych, narciarską, łyżwiarскую, strzelecką, kolarską i żeglarską.

Na czele poszczególnych sekcji stoją sekcjoni, najlepiej wyszkoleni w danym sporcie uczniowie, których obowiązkiem wraz z kierownikiem Koła jest dbać o rozwój sekcji i racjonalne uprawianie sportu, przyjmować udział w zawodach międzyszkolnych i opiekować się sprzętem sportowym sekcji.

Koło bierze udział obowiązkowo we wszystkich zbiórkach wspólnych „Bratniej Pomocy”, o których mowa jest w organizacji tego stowarzyszenia i na tych zbiórkach przez swego kierownika i sekcyjnych referuje sprawy aktualne bieżące i składa sprawozdanie ze swej działalności.

Szkoła przychodzi z pomocą Kołu w organizowaniu zawodów i zasiłkami pieniężnymi pomnaża sprzęt sportowy, oraz ułatwia nabywanie abonamentów sezonowych na miejski tor łyżwiarский, a także odstępuje po koszcie własnym łyżwy swego wyrobu i subsyduje wybitniejszych w sporcie, wysyłając ich na kursa wyszkolenia sportowego.

Koło korzysta ze stadionu miejskiego, a na podwórzu szkolnym posiada plac na siatkówkę.

Należenie do Koła nie jest przymusowe ze względu na niski stan zamożności uczniów. Zresztą chęć i zamiłowanie do sportów jest duże, przywileje należenia do Koła są znaczne, przeto liczba członków stale wzrasta.

Sprawy kancelaryjne i finansowe Koła prowadzone są przez sekretarza i skarbników Stowarzyszenia „Bratnia Pomoc”.

Składka członkowska wynosi zł. 1 rocznie, którą się wpłaca do 1 listopada.

Pobieranie jednorazowe składki rocznej ma na celu zebranie większego funduszu na zakup sprzętu dla Koła przed sezonem sportów zimowych.

DRUŻYNA HARCERSKA.

Pisząc o życiu i pracy wewnętrznej drużyny, należy wspomnieć na wstępie dla ogólnej orientacji i zapoznania się z ideologią harcerską—co to jest harcerstwo?

Harcerstwo jest to wielkie środowisko braterskie, w którym starsi i doświadczeni pragną stworzyć zdrowe i uszlachetniające otoczenie dla swych młodszych braci.

Harcerstwo daje młodzieży pociągające i kształcące zarazem rozrywki i zajęcia w godzinach wolnych od nauki i pracy zawodowej, chroniąc młodzież od złych wpływów, a zaprawiając do pracy nad sobą i do pomocy bliźnim.

Harcerstwo jest to znakomity system wychowawczy, uznany za taki przez światowe powagi naukowe.

Harcerstwo rozporządza bardzo bogatym zasobem środków wychowawczych, któremi pragnie uzupełnić naukę i wychowanie szkolne, kładąc nacisk zwłaszcza na wyrobienie charakteru, zdrowie fizyczne i przygotowanie do służby obywatelskiej.

Harcerstwo jest to potężny ruch odrodzeniowy, który chce przyczynić się:

do budowy wielkiej i potężnej Polski,

do zwiększenia szczęścia obywateli,

do urzeczywistnienia zasad Chrystusowych w świecie, współpracując w tej sprawie ze zrzeszeniami skautowymi całego świata. Liczącami przeszło dwa miliony członków.

Drużyna nasza posiada organizację wewnętrzną powszechnie przyjętą w Związku Harcerstwa Polskiego i pracuje według zasad systemu zastępowego, stosując metody opracowane przez generała Sir Roberta Baden-Powella, twórcy skautingu (harcerstwa) w Anglii i przodujących harcmistrzów polskich.

Praca drużyny oparta jest o regulamin, zatwierdzony przez Komendę Chorągwi Harcerzy w Białymstoku i podlega Komendzie Hufca Suwalskiego Chorągwi Białostockiej i

Naczelnictwa Związku Harcerstwa Polskiego i stosuje się do wszystkich rozporządzeń, rozkazów i instrukcyj wyższych władz harcerskich.

Czego chłopców uczymy?

Wierności Bogu, zachęcając do poznania dzieł Stwórcy, do wczuwania się w Jego dobroć i miłość. Uczymy czcić Boga, skupiając młodzież na modlitwę poranną i wieczorną przy ognisku lub przy ołtarzu obozowym, wymagając sumiennego spełniania obowiązków religijnych.

Miłości Ojczyzny, która wzrasta w sercach harcerzy, gdy przebiegają w wędrówkach swych całą piękną ziemię polską, gdy podziwiają cuda jej przyrody, gdy obozując żyją z polem, lasem, łąką i ich mieszkańcami, gdy czytają życiorysy wielkich mężów — patronów drużyn, dzieje zwiedzanych okolic i t. p.

Uczy się chłopców *czynnej miłości Ojczyzny*, przygotowując do przyszłego życia obywatelskiego, a w szczególności do spełnienia obowiązku obrony kraju.

Miłości bliźniego, którą kształcimy w chłopcach, wskazując na ogrom nędzy i cierpienia w świecie i zaprawiając do codziennej, jednej przynajmniej, przyjacielskiej usługi, organizując zbiorowe dobre uczynki zastępów i drużyny w myśl hasła naszego patrona drużyny Adama Mickiewicza: „Człowiek nie jest stworzony na łzy i uśmiechy, ale dla dobra bliźnich swoich — ludzi”.

Panowania nad sobą, które wyrabiamy, wymagając ścisłego przestrzegania Prawa harcerskiego, abstynencji od alkoholu i tytoniu. Z panowania nad sobą i radości, jaką daje dokonany wysiłek, wzmógłony trud, zadowolenie ze zrobionej pracy i z postępu własnego w umiejętności szukania piękna w świecie — płynie równowaga i pogoda ducha.

Szkołą karności jest drużyna, przez żądanie posłuszeństwa rozkazom rodziców, przełożonych szkolnych i harcerskich.

Życie obozowe, wycieczki i inne zbiórki drużyny i zastępów dają sposobności do pielęgnowania tej cnoty społecznej.

Odpowiedzialności i sumienności uczymy chłopców, dając im łatwe na początek, czasem trudniejsze zadania i wymagając ich dokładnego wykonania, powierzając chłopcom różne obowiązki, nawet kierownicze w małym zakresie, naprz. służba zastępowego.

W wytrwałości zaprawiamy, budując drabinę stopni harcerskich, którą szczebel po szczeblu musi przejść chłopiec, zanim stanie się naprawdę harcerzem — Harcerzem Rzeczypospolitej.

Wszystkie powyższe cechy wyrabiamy u chłopców przez zbiórki poszczególnych zastępów raz w tygodniu,

„ całej drużyny, dwa razy na miesiąc,

„ Rady drużyny, raz na miesiąc.

Oprócz powyższych zbiórek odbywają się zbiórki, tak zwane, alarmowe, celem sprawdzenia gotowości harcerzy do pracy.

Drużyną kieruje drużynowy, mianowany przez Komendę Chorągwi, który wybiera sobie zastępcę — przybocznego.

Drużyna dzieli się na zastępy od 6 do 8 chłopców, na czele których stoi zastępowy — starszy harcerz wyrobiony, kierujący pracą zastępu.

Zastępowy opiera się na programie pracy drużyny, opracowanym przez radę drużyny na okres jednego roku.

W skład rady drużyny wchodzi: drużynowy, jako przewodniczący, przyboczny, zastępowi i funkcyjni, jak gospodarz izby i sekretarz.

Opiekunem drużyny jest jeden z nauczycieli z głosem doradczym.

Wpisowe do drużyny wynosi jednorazowo 50 gr. Składka miesięczna 20 gr. Z tych składek drużyna płaci po 10 gr. od członka na rzecz Komendy Chorągwi.

Drużyna harcerska szkolna jest organizacją bez przymusu należenia do niej, a tylko przez propagandę swej ideologii i rezultaty swej pracy stara się pozyskać zwolenników i nowych członków.

O MOMENTACH WYCHOWAWCZYCH.

Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa, która bardziej niż każda inna z przeznaczenia swego jest odbiciem życia praktycznego i utrzymuje z nim stałą łączność czerpie dla celów wychowawczych z życia tego fakty, by w stanie bezpośrednim lub po odpowiednim zaktualizowaniu podawać je młodzieży w formie szeregu wartościowych momentów wychowawczych, nie związanych ściśle z pracą programową samych organizacji uczniowskich.

Na szereg takich momentów, czy epizodów składają się: pogadanki, przedstawienia teatralne, obrazy kinematograficzne, odczyty, zabawy taneczne, obchody, rocznice i święta, wycieczki przemysłowe i krajoznawcze i t. p.

Poniżej podajemy wykaz takich momentów, jakie miały miejsce w roku szkolnym 1933/34, a mianowicie:

Wrzesień dn. 7 zbiórka i wymarsz do kina „Momus” na obraz p. t. „Pod Twoją Obronę”.

„ 8) wyjazd 35 uczniów do Wilna na Targi Północne i zwiedzenie miasta.
9)
10)

Październik 11 udział hufca szkolnego, P. W. I i II stopnia w manifestacyjnym pochodzie na rzecz 6°/_o Pożyczki Narodowej.

„ 18 zbiórka i wymarsz do „Reduty” na tragedję Słowackiego p. t. „Mazepa”.

„ 29 zbiórka i wymarsz do kina na film p. t. „Białe Piekło”, osnuty na tle wyprawy naukowej w Alpy.

„ 29 udział hufca szkolnego P. W. w pochodzie manifestacyjnym z okazji „Miesiąca Kresów Zachodnich”.

Listopad 11 udział hufca szkolnego P. W. i drużyny harcerskiej w obchodzie manifestacyjnym z okazji uroczystości 15-lecia Odzyskania Niepodległości.

Listopad 11 udział całej szkoły w akademii szkolnej w dniu obchodu 15-lecia Odzyskania Niepodległości.

„ 26 udział całej szkoły w pogadance, związanej z obchodem rocznicy Powstania Listopadowego.

Grudzień 4 udział całej szkoły w odczycie p. t. „Szybownictwo”.

„ 10 udział całej szkoły w pogadance, wygłoszonej przez Dyrektora na temat: „O dawnej szkole rosyjskiej i stosunku personelu nauczycielskiego tej szkoły do młodzieży polskiej”.

„ 21 udział wszystkich uczniów i 30 absolwentów w uroczystości „gwiazdkowej”, odbytej w lokalu szkolnym.

Styczeń 21 udział całej szkoły w pogadance p. t. „Powstanie styczniowe”.

„ 26 zbiórka i wymarsz 43 uczniów na przedstawienie p. t. „Obrona Częstochowy”

„ 28 udział całego personelu i uczniów szkoły w manifestacyjnym pochodzie w związku z uchwaleniem nowej Konstytucji.

Luty 1 udział całej szkoły w nabożeństwie i okolicznościowej pogadance, wygłoszonej przez dyrektora szkoły z okazji imienin Pana Prezydenta.

„ 20 udział całej szkoły w seansie naukowo-eksperymentalnym z dziedziny telepatji i sugestji.

Marzec 4 udział całej szkoły w pogadance na temat: „Nowa Konstytucja”.

„ „odegranie przez szkolną drużynę harcerską

- dramatu Żurowskiej p. t. „Orleń”, osnutego na tle obrony Lwowa.
Marzec	18	udział całej szkoły w akademii szkolnej w związku z imieninami Pana Marszałka J. Piłsudskiego.
„	19	udział całej szkoły w nabożeństwie i defiladzie urządzonej przez Komitet Obywatelski w dniu Imienin P. Marszałka J. Piłsudskiego.
Kwiecień	28	udział całej szkoły w nabożeństwie i sadzeniu drzew w dniu „Święta Lasu”.
M a j	3	udział w uroczystościach, związanych z obchodem rocznicy Konstytucji 3 Maja.
„	13	wycieczka uczniów na góry Jeleniewskie celem obejrzenia terenu nadającego się na lotnisko szybowcowe.
„	19	udział chóru szkolnego w „Święcie Pieśni”.
„	20	wycieczka klasy III-ej do Elektrowni Miejskiej.
Czerwiec	1	wycieczka szkolna do Warszawy, Poznania i Gdyni w składzie 1 nauczyciela i 20 uczn.
„	od 12	wystawa szkolna prac uczniowskich urządzona do 17 i dyżurowana przy udziale uczniów.

Jak widać z powyższego wykazu, wartość tych epizodów wychowawczych idzie w różnych kierunkach i obejmuje wszystkie cele wychowawcze szkoły.

Odbywają się one w różnej porze, a więc w dzień powszedni w czasie wydzielonym z lekcji, wieczorem lub w niedzielę przed zbiórką kościelną i święta, a dla niektórych, trwających czas dłuższy, zawieszane są zajęcia szkolne w całości lub częściowo.

WSPÓŁPRACA WYCHOWAWCZA SZKOŁY Z DOMEM.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego w swym piśmie z września 1932 roku daje wytyczne dla współpracy szkoły z domem, a mianowicie:

„Oddziaływanie wychowawcze szkoły na młodzież nie da się pomyśleć bez ścisłego kontaktu z domem rodzicielskim. Zbliżenie szkoły z domem i wzajemne zrozumienie może nastąpić jedynie przez częste i bezpośrednie stykanie się rodziców z dyrektorem szkoły i gronem nauczycielskim—już to na indywidualnych konferencjach, już to na zebraniach rodziców uczniów jednej klasy lub całej szkoły. Zebrania takie winny być dość często (ew. co miesiąc) i połączone z popularnym referatem, wygłaszanym przez dyrektora lub jednego z nauczycieli; po referacie pożądana byłaby swobodna dyskusja. W referatach

i dyskusji dałoby się bezwzględnie sprostować błędne nieraz poglądy rodziców na cele i zadania szkoły, rozproszyć uprzedzenia i utorować drogę do harmonijnego współdziałania w kształceniu umysłu i charakteru dziecka”.

Z doświadczeń dotychczasowych szkoła się przekonała, że dosyć niestety często spotykana obojętność rodziców dla pracy szkolnej wpływa w wysokim stopniu demoralizująco na młodzież, która nie posiadając żadnej podnieci ze strony rodziców i nie kontrolowana, opuszcza się w nauce, nieregularnie uczęszcza do szkoły i ulegając najczęściej wpływom obcym, wykazuje coraz gorsze postępy w nauce i sprawowaniu.

W myśl wskazówek Kuratorjum szkoła dąży do nawiązania ścisłego kontaktu z domem rodzicielskim, starając się o wywołanie u rodziców zainteresowania sprawami szkolnymi i czynnego udziału w sprawach nauki i wychowania.

Wszyscy rodzice i opiekunowie muszą należeć do Koła Opieki Rodzicielskiej.

Na walnem dorocznym zebraniu rodziców w początkach roku szkolnego następują zapisy nowych członków do Koła i zapoznanie zebranych z jego statutem, pomieszczonym na końcu tego rozdziału. Zaraz więc na wstępie dowiadują się rodzice i opiekunowie o swych zadaniach i obowiązkach w stosunku do szkoły i uczącej się młodzieży.

Członkowie podpisują deklaracje o obowiązkowym płaceniu składek na rzecz Koła w wysokości zł. 1,00 miesięcznie od września do czerwca, czyli przez 10 miesięcy roku szkolnego.

Ze składek tych tworzy się fundusz wydatkowany przede wszystkim na ulgi w opłatach szkolnych dla najbiedniejszych uczniów.

Na tem zebraniu dyrektor, nawołując do współpracy ze szkołą, zapoznaje obecnych z zadaniami wychowawczymi szkoły i programem nauczania, przyczem wszyscy rodzice i opiekunowie otrzymują broszurkę pod tytułem „Program Pracy Wychowawczej”, przepisy porządkowe dla uczniów, plan lekcyjny i charakterystykę każdego przedmiotu nauczania ze wskazówkami, jakie prace uczeń obowiązany jest wykonywać w domu i jakie winien posiadać zeszyty, książki i inne pomoce naukowe; wszystko to w celu ułatwienia rodzicom i opiekunom kontroli nad nauką i wychowaniem chłopca w domu, zgodnie z wymaganiami szkoły.

Z końcem każdego okresu szkolnego zwoływane są ogólne zebrania rodzicielskie okresowe, a w połowie każdego okresu po jednym zebraniu klasowym każdej klasy.

W ciągu więc roku szkolnego przewidzianych jest 5 zebrań ogólnych i 12 klasowych, z których protokoły przechowują się w aktach szkolnych.

Wytyczne dla porządku dziennego zebrań klasowych rodzicielskich są następujące:

- a) kontrola listy obecności,
- b) przypomnienie o zobowiązaniach finansowych względem szkoły i organizacji szkolnych,
- c) ogólna charakterystyka klasy pod względem sprawowania i postępów, a także poszczególnych uczniów, o ile nadaje się do omówienia na zebraniu. Sprawy bardziej dla rodziców drażliwe omawiane są indywidualnie po zebraniu.
- d) o programie nauczania w klasie, charakterystyka każdego wykładanego przedmiotu, jego celowość i jakie z nich potrzebują dodatkowej pracy ucznia w domu.
- e) szczegółowe omawianie pracy wychowawczej z wywołaniem dyskusji i konkretnymi propozycjami udziału rodziców w tych pracach.
- f) omówienie zaszłych ciekawych zdarzeń na terenie szkoły, o momentach wychowawczych szkolnych, jak pogadanki, obchody, akademie, na które rodziców się zaprasza.
- g) przypomnienie ważniejszych punktów przepisów porządkowych dla uczniów.
- h) wolne wnioski.

Rodzice, którzy na zebraniu nie byli, wzywani są do szkoły na dzień najbliższy dla omówienia przyczyn ich nieobecności i wyjaśnienia im potrzeby interesowania się nauką dziecka w szkole.

Pozatem wzywa się rodziców w sprawach doraźnych, jak na przykład: spóźniania się na lekcje, nieobecności ucznia w szkole, złego sprawowania i t. p.

Wychowawcy klasowi przynajmniej raz w roku odwiedzają ucznia, by zapoznać się ze środowiskiem domowym i warunkami, w jakich żyje i uczy się.

Wspomniana wyżej składka na rzecz funduszu Koła Opieki Rodzicielskiej, przeznaczona jest na pomoc dla najbiedniejszych uczniów, najczęściej pod postacią ulgi w opłatach szkolnych.

W roku szkolnym 1933/34 Koło wydatkowało ze swych funduszy zł. 1027.85 na opłaty szkolne, na pokrycie kosztów herbaty, jaką szkoła wydaje uczniom codziennie podczas dłuższej przerwy, oraz na urządzenie gwiazdki dla najbiedniejszych uczniów.

Na fundusz Koła składały się wyżej wspomniane składki członkowskie w kwocie zł. 682 i zasiłki z Magistratu m. Suwałk zł. 155 i Wydziału Powiatowego Sejmiku Suwalskiego zł. 350.

Saldo gotówkowe na rok przyszły 1934/35—zł. 159,15. Imprez dochodowych Zarząd Koła w roku sprawozdawczym nie urządził.

S T A T U T KOŁA OPIEKI RODZIELSKIEJ.

§ 1. Nazwa i siedziba. Zrzeszenie nosi nazwę „Koło Opieki Rodzicielskiej przy Państwowej Szkole Rzemieślniczo-Przemysłowej w Suwałkach” i ma siedzibę Zarządu w Suwałkach.

§ 2. Prawa Koła i teren działania. 1) Koło Opieki Rodzicielskiej jest osobą prawną, działalność jego rozciąga się przez Zarząd na całe terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Koło Opieki Rodzicielskiej posiada własną pieczęć.

2) Koło Opieki Rodzicielskiej reprezentowane jest na zewnątrz przez prezesa Zarządu Koła lub jego zastępcę.

§ 3. Cel. 1) Celem Koła Opieki Rodzicielskiej jest wzajemne zbliżenie rodziców i szkoły dla wzmocnienia wpływów wychowawczych, szukanie w porozumieniu ze szkołą sposobów oddziaływania na młodzież pod względem wychowawczym i wogóle roztaczanie nad młodzieżą opieki moralnej i materialnej.

2) Celem Koła jest również zaznajomienie się z ustrojem szkoły, jej programem i zadaniami, oraz współdziałanie w pracach szkoły koło utrwalenia jej bytu i dalszego rozwoju.

§ 4. Sposoby działania. Dla realizacji powyższych celów Koło Opieki Rodzicielskiej, przy zachowaniu obowiązujących praw i przepisów, ma za zadanie:

- 1) Roztaczanie opieki nad młodzieżą pod względem obyczajowym poza Szkołą.
- 2) Wyszukiwanie źródeł tworzenia i zasilania funduszy stypendjalnych, jak również funduszy na doraźne zapomogi dla niezamożnej młodzieży.
- 3) Zakładanie i utrzymywanie burs (internatów).
- 4) Organizowanie kolonij letnich.
- 5) Leczenie i wspieranie chorych i niezamożnych uczniów.
- 6) Dostarczanie uczniom niezamożnym odzieży, książek i przyborów szkolnych.
- 7) Przyjmowanie i nabywanie nieruchomości, oraz staranie o pomnożenie majątku Koła.
- 8) Szerzenie wiadomości o Szkole celem jej spopularyzowania.
- 9) Pozyskiwanie dla Koła członków wspierających z osób i instytucji postronnych, interesujących się Szkołą i jej rozwojem.
- 10) Moralne i materialne poparcie wśród swego środo-

wiska zamierzonych prac Szkoły koło utrwalenia jej bytu i dalszego rozwoju.

11) Akcja zmierzająca do zabezpieczenia absolwentom pracy w przemyśle państwowym i prywatnym.

§) 5. Majątek. Majątek Koła Opieki Rodzicielskiej składa się:

- a) ze składek członków rzeczywistych i wspierających,
- b) z ofiar, darowizn i legatów,
- c) z dochodów z odczytów, zabaw, oraz innych wpływów wyżej nieprzewidzianych,
- d) z subwencji,
- e) z nieruchomości i ruchomości.

§ 6. Skład Koła Opieki Rodzicielskiej, jego członkowie, ich prawa i obowiązki.

1. Koło Opieki Rodzicielskiej składa się:

- a) z członków rzeczywistych,
- b) z członków dożywotnich,
- c) z członków honorowych,
- d) z członków wspierających.

2. Członkami rzeczywistymi obowiązani być rodzice i opiekunowie uczniów, uczęszczających do Państwowej Szkoły Rzemieślniczo-Przemysłowej w Suwałkach, jak również mogą być rodzice i opiekunowie byłych uczniów tego zakładu, oraz właściciele stancji uczniowskich.

Członek rzeczywisty opłaca na rzecz Koła tytułem składki kwotę zł. 1 miesięcznie przez 10 miesięcy roku szkolnego lub wyższą za zgodą Ogólnego Zebrania członków Koła.

3. Członkiem dożywotnim może stać się każdy członek Koła, który wniesie jednorazowo nie mniej, jak dziesięciokrotną, obowiązującą w danym roku. składkę roczną członkowską.

4. Członkiem honorowym może stać się każdy członek Koła mianowany dla swoich zasług przez Ogólne Zebranie na wniosek Zarządu Koła.

Uchwała w sprawie zamianowania członka honorowego wymaga jednomyślności Zarządu, który uchwały te przedstawia do zatwierdzenia na Zebraniu Ogólnym. Dyskusja nad takim wnioskiem Zarządu jest na Zebraniu Ogólnym niedopuszczalna.

5. Członkami wspierającymi mogą być osoby postronne, oraz instytucje, które materialnie wspierają Koło Opieki Rodzicielskiej i są zatwierdzane przez Ogólne Zebranie na wniosek Zarządu.

6. Wszyscy członkowie Koła Opieki Rodzicielskiej korzystają z prawa głosu na Zebraniach Ogólnych.

Członkiem Koła Opieki Rodzicielskiej przestaje być ten, kto:

- a) zawiadomi piśmiennie Zarząd o wystąpieniu, z wyjątkiem rodziców i opiekunów uczniów, uczęszczających do Szkoły, których należenie do Koła jest obowiązujące,
- b) zostanie wyłączony na wniosek Zarządu, zatwierdzony przez Ogólne Zebranie.

§ 7. Władze Koła. Władzami Koła Opieki Rodzicielskiej są:

- a) Ogólne Zebranie członków Koła (najwyższa władza Koła),
- b) Zarząd Koła,
- c) Komisja Rewizyjna.

Ogólne Zebrania bywają zwyczajne i nadzwyczajne. Zwyczajne ogólne Zebranie członków zwołuje Zarząd raz do roku w miesiącu wrześniu. Nadzwyczajne Ogólne Zebranie ma prawo zwołać Dyrektor Szkoły, pozatem je zwołuje w razie potrzeby Zarząd ze swej inicjatywy, a także na żądanie przynajmniej 20 członków Koła nie później, jak w 3 tygodnie po zgłoszeniu odnośnego życzenia. O czasie i miejscu Ogólnego Zebrania, oraz o porządku dziennym obrad Zarząd zawiadamia członków za pomocą ogłoszeń w pismach codziennych lub przez pisemne zaproszenia przynajmniej na 7 dni przed terminem zebrania.

Dla ważności Ogólnego Zebrania niezbędną jest obecność 1/3 członków Koła. W razie, jeżeli z powodu nieprzybycia wymaganej ilości członków Ogólne Zebranie w terminie oznaczonym odbyć się nie mogło, Zarząd wyznacza nowy termin najwcześniej w godzinę po pierwszym terminie. Ogólne Zebranie w terminie drugim jest ważne bez względu na ilość obecnych członków.

Wszelkie sprawy Ogólne Zebranie rozstrzyga zwykłą większością głosów z wyjątkiem spraw nabycia nieruchomości, oraz rozwiązania Koła; do rozstrzygnięcia tych spraw wymagana jest większość 3/5 głosów.

Do atrybucji Ogólnego Zebrania należą:

- a) wybór członków Zarządu, Komisji Rewizyjnej, Komisji Dyscyplinarnej, członków honorowych i wspierających,
- b) rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań Zarządu ze stanu majątku i działalności Koła, zatwierdzenie budżetu i sprawozdań Komisji Rewizyjnej,
- c) nabywanie nieruchomości,
- d) rozpatrywanie wniosków Dyrekcji i członków Koła,
- e) rozwiązanie Koła.

Wnioski członków na Ogólne Zebranie Koła winny być składane Zarządowi przynajmniej na 3 dni przed Ogólnym Zebraniem.

ad a) Zarząd Koła składa się z trzech członków i tyluż zastępców powołanych z wyboru.

Członków Zarządu wybiera Ogólne Zebranie zwykłą większością głosów na okres jednego roku z pośród członków Koła, poza tem w skład Zarządu wchodzi z urzędu Dyrektor Szkoły lub jego zastępca, oraz jeden przedstawiciel Rady Pedagogicznej.

Członkowie Zarządu obierają z pośród siebie prezesa, skarbnika, sekretarza i ich zastępców.

Tych godności nie może piastować Dyrektor i przedstawiciel Rady Pedagogicznej.

Listę członków wybranych do Zarządu przedstawia Dyrektor Kuratorium do wiadomości.

Zarząd zbiera się na zaproszenie Prezesa w miarę potrzeby, jednak nie rzadziej, niż cztery razy do roku.

Dla ważności postanowień Zarządu konieczną jest obecność połowy członków Zarządu plus jeden, w tem Prezes Zarządu. Uchwały Zarządu zapadają prostą większością głosów.

W razie równości przeważa głos przewodniczącego.

Prócz tego Prezes zwołuje posiedzenie Zarządu na wniosek Dyrektora Szkoły.

Do zakresu działania Zarządu należy:

- a) odbywanie zebrań ogółu rodziców w sprawach wymienionych w § 3 statutu,
- b) nadzór i opieka nad stancjami uczniowskimi,
- c) przyjmowanie składek członkowskich i wszelkich wpływów pieniężnych, zapisów i ofiar,
- d) zarządzanie funduszami Koła i decydowanie o użyciu dochodów,
- e) oznaczanie sposobu prowadzenia rachunkowości i biurowości Koła,
- f) zwoływanie dorocznych Ogólnych Zebrań,
- g) przedstawienie Ogólnemu Zebraniu kandydatów na członków honorowych i wspierających.
- h) układanie doroczne budżetu, oraz składanie sprawozdania ze swej działalności Ogólnemu Zebraniu za rok ubiegły,
- i) inne sprawy powierzone przez Ogólne Zebranie do wykonania Zarządowi.

Na wniosek Dyrektora Szkoły, względnie Zarządu Koła, po wzajemnem porozumieniu odbywają się wspólne zebrania delegatów Koła z nauczycielami—wychowawcami w sprawach,

dotyczących zachowania się młodzieży i w celu szukania środków zaradczych w razie dostrzeżonych wykroczeń, nadto w celu zastanawiania się nad sprawami życia społecznego i towarzyskiego w szkole lub poza szkołą i t. p.

W stosunku do przedstawicieli Koła Opieki Rodzicielskiej, biorących udział we wspólnych posiedzeniach, mają zastosowanie przepisy dotyczące zachowania tajemnicy urzędowej, obowiązujące nauczycieli Szkoły.

Do wykonania swych zadań Zarząd może powołać Komisję z członków Koła i osób postronnych. Działalność Komisji podlega kontroli i kierownictwu Zarządu.

§ 8. Komisja Rewizyjna. Komisja Rewizyjna składa się z 3 członków, wybranych na jeden rok przez Ogólne Zebranie.

Komisja Rewizyjna kontroluje stan kasy, majątek i księgi Koła, sprawdza sprawozdanie roczne Zarządu i stawia wnioski, dotyczące jego zatwierdzenia.

§ 9. Komisja Dyscyplinarna. Komisja Dyscyplinarna składa się z 3-ch członków wybranych na jeden rok przez Ogólne Zebranie.

Do zakresu działania Komisji Dyscyplinarnej należą:

- 1) Rozstrzyganie sporów między członkami Koła, jako takimi, przyczem strony zgłaszają po jednym arbitrze na zebranie Komisji.
- 2) Orzeczenia dyscyplinarne w razie etycznych wykroczeń członków Koła, które Komisja przedstawia do zatwierdzenia Zarządowi Koła.

§ 10. Likwidacja Koła. Rozwiązanie Koła Opieki Rodzicielskiej nastąpić może w drodze uchwały Ogólnego Zebrania, specjalnie w tym celu zwołanego, większością 3/5 głosów obecnych.

W razie likwidacji Koła majątek jego przechodzi w zasadzie na własność Państwowej Szkoły Rzemieślniczo-Przemysłowej w Suwałkach. Ostateczna decyzja w sprawie majątku należy do Ogólnego Zebrania członków Koła.

BURSA SZKOLNA

(INTERNAT).

Urządzona przy szkole bursa przeznaczona jest dla uczniów pochodzących z prowincji. Posiada ona duże znaczenie wychowawcze, gdyż chłopiec instalując się w bursie trafia pod opiekę szkolną, w środowisko specjalnie zorganizowane dla celów nauczania i wychowania. Tu podlegać musi regulaminowi, ograniczającemu jego wolę, czy też samowolę, który jest regulato-

rem współżycia w bursie i szykuje go do zadań i obowiązków, jakie ma do spełnienia.

Tu pozostaje on pod opieką ludzi, których zadaniem jest wykształcić go i wychować na porządnego człowieka i dobrego obywatela.

W ten sposób chłopiec chroniony jest w bursie szkolnej od wpływów ujemnych prywatnej stancji, której celem jest korzyść materialna przy małym zainteresowaniu ze strony opiekunów, jak się uczy i gdzie czas poza domem spędza.

Ten brak opieki i wychowawczego kierunku stancji prywatnej częstokroć paczy charakter chłopca i staje się przyczyną złych postępów w nauce i sprawowaniu.

Bursa posiada kierownika, przebywającego stale z wychowankami, który prowadzi gospodarstwo bursy i w sprawach wychowawczych współpracuje z dyrektorem szkoły i wychowawcami klasowymi.

Lokal bursy jest suchy, widny i ciepły i znajduje się w budynku szkolnym, jest więc łatwo dostępny dla personelu nauczycielskiego. Pożywienie jest obfite, co jest koniecznością ze względu na każdodzienną 8-godzinną pracę fizyczną i umysłową ucznia, wyczerpującą jego organizm.

Zadaniem szkoły jest, przy najlepszych warunkach higienicznych, jaknajdalej obniżyć opłatę za bursę, by tym sposobem udostępnić szkołę dla młodzieży wiejskiej, która prócz wydatków na szkołę ponosić musi koszt mieszkania i utrzymania w mieście.

Opłata za bursę waha się w granicach od 20 do 40 zł. miesięcznie, zależnie od stanu zamożności rodziców, przy czem szkoła przyjmuje również część tej opłaty w naturze, produktami spożywczymi.

Dobrze prowadzona i tania bursa jest dla tutejszej szkoły instytucją bardzo potrzebną i posiada wszelkie warunki powiększenia swej frekwencji, gdyż szkoła promieniejąc na szeroką prowincję powiatu Suwalskiego, Augustowskiego i częściowo Szczuczynskiego, czerpać będzie stamtąd, z chwilą nastania lepszej konjunktury, która już nadchodzi, większość swoich uczniów, a posiadając ich pod swą opieką w bursie szkolnej tem skuteczniej prowadzić będzie mogła pracę wychowawczą wśród tej młodzieży.

REGULAMIN WEWNĘTRZNY BURS.

I. Cel bursy—utrzymanie i otoczenie opieką moralną uczniów zamieszkujących, uczęszczających do P. S. R.-P., oraz wychowanie ich na dobrych, rozwiniętych umysłowo i fizycznie obywateli Rzeczypospolitej.

II. Tryb życia w bursie w dzień powszedni:

1) Dzwonek poranny	o godz.	6 m. 45
2) Modlitwa i śniadanie	„	7 m. 20
3) Wymarsz do szkoły	„	7 m. 50
4) Drugie śniadanie	„	11 m. 30
5) Obiad	„	16 — —
6) Czas poobiedni na odpoczynek po pracy i spacer do	„	19 m. 30
7) Kolacja	„	19 m. 30
8) Czas przeznaczony na odrabianie lekcji, po kolacji do	„	22 — —
9) Modlitwa wieczorna	„	21 m. 30
10) Spanie	„	22 — —

W niedziele i święta porządek dzienny, jak następuje:

a) dzwonek poranny	„	8 m. 30
b) modlitwa i śniadanie	„	9 — —
c) zbiórka kościelna	„	9 m. 30
d) obiad	„	13 — —
e) podwieczorek	„	17 — —
f) kolacja, modlitwa wieczorna i spanie, jak w dzień powszedni.		

III. Obowiązki uczniów: przestrzeganie zasad moralności, bezwzględne posłuszeństwo władzom szkolnym i kierownikowi bursy, prawe koleżeństwo, uprzejmość towarzyska, dobre sprawowanie i postępy w nauce. Nadto uczniowie obowiązani są stosować się ściśle do następujących przepisów:

PRZEPISY PORZĄDKOWE.

1. Palenie tytoniu jest surowo wzbronione.
2. Uczniowie zachowują czystość i porządek we wszystkich ubikacjach bursy, kontrolując się wzajemnie i przestrzegając mniej dbałych kolegów.
Za wszelkie uszkodzenia inwentarza lub lokalu bursy, dokonane przez uczniów odpowiada materialnie winowajca.
W razie nie wykrycia winnego, wynikłe straty pokrywają wszyscy uczniowie.
3. Odpowiedzialnym za czystość i porządek jest dyżurny, wyznaczony każdorazowo z grona uczniów przez kierownika bursy, do obowiązków którego należy: przewietrzanie uczelni, jadalni i sypialni, oraz gaszenie światła w czasowo opróżnionych ubika-

cjach. Dyżurnemu uczniowi nie wolno opuszczać lokalu bursy w dniu pełnienia dyżuru.

4. Ślania łóżek rano i wieczorem dokonywują sami uczniowie.
5. Zabrania się uczniom przebywania w sypialni poza godzinami przeznaczonemi do snu. W razie koniecznej potrzeby należy uzyskać zgodę kierownika bursy.
6. Po zgaszeniu światła w sypialni obowiązuje bezwzględna cisza.
7. W pokojach rekreacyjnych bursy (uczelni), przeznaczonych na naukę i rozrywki, obowiązuje tak zwana godzina ciszy, w celu umożliwienia uczniom odrabiania lekcji i czytania książek. Porę i długość okresu ciszy ustala kierownik.

PRZEPISY HIGJENICZNE.

8. W celu zachowania higieny uczniowie kąpią się raz na 2 tygodnie. Zwolnienie od tego obowiązku udziela tylko lekarz szkolny.
9. Zmiana bielizny odbywa się co tydzień.
10. Uczniowie obowiązani są myć ręce kilka razy dziennie, zwłaszcza przed posiłkiem. Rano i wieczorem myją dokładnie twarz, uszy, szyję i górną część tułowia, oraz czyszczą zęby i płuczą jamę ustną, używając tylko swoich szczoteczek do zębów i swoich ręczników.
11. Ubranie i obuwie musi być zawsze utrzymane w porządku i czystości.

PRZEPISY OGÓLNE.

12. Wszyscy uczniowie obowiązani są do punktualnego regularnego uczęszczania do szkoły i brania udziału w urządzanych przez szkołę zebraniach, zajęciach i uroczystościach. Zwolnienia od uczęszczania do szkoły udziela kierownik w porozumieniu z dyrekcją szkoły, w wypadkach zaś choroby—na zlecenie lekarza.
13. W ciągu całego dnia drzwi wejściowe do bursy muszą być stale zamknięte, a klucz od nich znajduje się u kierownika bursy, lub u tego, kogo on upoważni.
14. Uczniowie w razie koniecznej potrzeby wyjścia do miasta odwołują się każdorazowo po zwolnienie do kierownika bursy.
15. W niedzielę i dni świąteczne uczniowie mogą iść do kina lub teatru za zezwoleniem kierownika bursy,

lecz tylko na przedstawienia dozwolone dla młodzieży, przyczem obowiązkiem uczniów jest zachowywać się wszędzie według praw przyzwoistości i dobrych obyczajów.

16. Uczniowie zamieszkali poza bursą mogą odwiedzać kolegów mieszkających w bursie tylko do godziny 19 min. 30.
17. Pieniądze i inne rzeczy wartościowe należy oddawać do przechowania kierownikowi bursy, który na każde żądanie zwraca je.

ŚWIETLICA SZKOLNA.

Aby odsunąć młodzież od ujemnych wpływów zewnętrznych w czasie poza godzinami zajęć szkolnych, urządzona została w szkole świetlica, gdzie uczniowie spędzają czas pozaszkolny na zajmującej lekturze i godziwych rozrywkach.

Świetlica mieści się w dużym pokoju, ciepłym i ładnie urządzonej, by sprawiał wrażenie miłe dla oka i tem chętniej był odwiedzany.

W świetlicy mieści się podręczna biblioteka zaopatrzona w roczniki czasopism, albumy, wydawnictwa ilustrowane i t. p. do czytania i przeglądania na miejscu.

Szkoła prenumeruje dla świetlicy czasopisma, jak „Kuznia Młodych”, „Polska Skrzydlata”, „Morze”, „Polska na morzu”, „Iskry”, „Na Szerokim Świecie” i „Młody Technik”, oraz pisma codzienne: „Gazeta Polska”, „Przegląd Sportowy”, a poza tem przez Świetlicę przechodzą pisma harcerskie „Na tropie” i „Harcerz”, prenumerowane dla drużyny harcerskiej.

Prócz lektury świetlica posiada gry towarzyskie, a więc szachy, warcaby, chińczyka i inne.

Dyżurny uczeń wydaje książki i czasopisma i pilnuje ogólnego porządku, a także notuje przychodzących do świetlicy uczniów w celach statystycznych. Dyżurni zmieniają się codziennie w/g spisu ułożonego na pewien okres czasu przez jednego z członków zarządu centralnej organizacji szkolnej „Bratnia Pomoc”.

Świetlica rządzi się podanym niżej regulaminem, który został opracowany przez uczniów i zaakceptowany przez szkołę.

Przez dyżury w świetlicy chłopcy zaprawiają się do pracy społecznej, przez czytanie książek i czasopism pomnażają swoje wiadomości i wchodzą w orbitę bardzo ważnych zagadnień, jakimi jest lotnictwo i morze, a przez czytanie dzienników dowiadują się, co się dzieje w świecie i rozwijają w tym kierunku swoje zainteresowania.

Zamiast łązikować po inieście lub spędzać bezmyślnie czas w inny sposób, niechaj idą po obiedzie i przechadźce do szkoły, gdzie oczekuje na nich własny kącik zawsze miły i życzliwie ich witający.

Świetlica jest otwarta w dni powszednie od godziny 17-ej do 19-ej 30.

Pożądane jest bardzo, by rodzice zwiedzali świetlicę szkolną, przyczem najporęczniej podczas zebrań rodzicielskich, kiedy świetlica zawsze w tym czasie jest dla publiczności otwarta i zajęli się jej propagandą wśród młodzieży.

REGULAMIN PORZĄDKOWY ŚWIETLICY UCZNIOWSKIEJ.

- 1) Świetlica przeznaczona jest dla wszystkich uczniów szkoły.
- 2) Godziny otwarcia świetlicy od 17-ej do 19.30 każdego dnia powszedniego.
- 3) Wejście do świetlicy w paltach i czapkach jest wzbronione.
- 4) Przed wejściem do świetlicy każdy powinien oczyścić starannie trzewiki na wycieraczkę, znajdującej się przed drzwiami.
- 5) Każdy z obecnych w świetlicy obowiązany jest sam dbać i przestrzegać innych, by przez nieostrożne zachowanie się nie niszczyć podłogi, ścian i umeblowania, a także książek, czasopism i gier.
- 6) Głośnie zachowanie się w świetlicy jest wzbronione, gdyż przeszkadza to czytającym i grającym.
- 7) Wynoszenie ze świetlicy wszelkich przedmiotów, a więc umeblowania, pism, książek, gier i t. p. jest wzbronione.
- 8) Świetlicą opiekuje się Stowarzyszenie „Bratnia Pomoc”.
- 9) Za zniszczenie sprzętu, znajdującego się w świetlicy, odpowiada winowajca, a w wypadkach niewykrycia winnego odpowiedzialnym jest opiekujące się świetlicą Stowarzyszenie „Bratnia Pomoc”.
- 10) Osoby postronne mogą odwiedzać świetlicę, lecz muszą być każdorazowo wprowadzane przez członka stowarzyszenia, opiekującego się świetlicą.
- 11) „Bratnia Pomoc” wyznacza do świetlicy dyżurnego, którego obowiązki są następujące:
 - a) Punktualnie otwiera świetlicę (klucz u woźnego) i rozkłada pisma na stołach.
 - b) Dyżurny ma prawo wyprosić ucznia ze świetlicy, jeżeli źle się zachowuje.

- c) Chcący korzystać z gry zwraca się po nią do dyżurnego.
- d) Dyżurny przechowuje u siebie kluczyk od szafki klubowej.
- e) Dyżurny notuje przychodzących do świetlicy uczniów w celach statystycznych.
- f) Dyżurny powinien swoim zachowaniem służyć przykładem dla kolegów.
- g) Dyżurny przed zamknięciem świetlicy odbiera wydane obecnym książki i chowa je wraz z pismami do biblioteki.
- h) Dyżurny wychodzi ze świetlicy ostatni, zamyka ją na klucz i oddaje go woźnemu.

BIBLIOTEKA SZKOLNA.

Z początkiem roku szkolnego każdy uczeń wpłaca obowiązkowo na konserwację książek biblioteki szkolnej 50 gr. i wtedy ma prawo z niej korzystać bez ograniczeń, co do ilości przeczytanych tomów, do końca roku.

Niema pozatem innego przymusu do czytania, więc kto nie chce, ten może z biblioteki nie korzystać, lecz wychowawca swą akcją propagandy biblioteki prowadzi i zachęca.

Chodzi o to, by uczeń wziął pierwszą książkę do ręki i przeczytał, a wtedy najczęściej staje się jej zwolennikiem i stałym, a nieraz zapalonym, czytelnikiem biblioteki szkolnej. Bibliotekarzem jest jeden z nauczycieli, który poświęca jej dużo czasu, gdyż wydaje i przyjmuje książki codziennie podczas przerw między lekcjami.

Biblioteka szkolna liczy obecnie 674 tomy i stale się powiększa przez zakup nowych książek.

Dobra książka kształci, gdyż pomnaża wiadomości, umoralnia przez swoją tendencję, budzi idee, nasuwa nowe myśli, czasem porywa i potrafi wydobyć z głębi duszy nowe pragnienia i obudzić z uśpienia lepsze skłonności — słowem posiada wpływ wielki na kształtowanie się wartości umysłowych i duchowych młodzieńca.

Dobra książka wyrabia gust, co do języka, stylu i samej treści; potrafi odsuwać młodzieńca od wydawnictw sensacyjnych o bardzo słabych zazwyczaj wartościach literackich i czyni go więcej odpornym na ich ujemne wpływy.

Z wymienionych powodów poświęca się dużo uwagi na dobór książek w bibliotece szkolnej i czyni się zabiegi, by czytelnictwo wśród uczniów jaknajlepiej rozwinąć.

ZRZESZENIE ABSOLWENTÓW SZKOŁY.

Z chwilą ukończenia szkoły i otrzymania świadectwa końcowego absolwent traci formalny kontakt ze swoją uczelnią i wchodzi w życie, stając, jakże niestety często w czasach dzisiejszych, na rozdrożu z braku pracy zarobkowej, z przykrym uczuciem człowieka bezdomnego, bo dom rodzicielski, któryłożył ostatnie grosze na wykształcenie, zawiedziony w swoich nadziejach, uważa go za intruza i niechętnie toleruje pod swym dachem.

Są to bodaj najcięższe chwile, przeżywane przez młodzieńca po skończeniu szkoły i doprowadzają nieraz do utraty wiary w lepszą przyszłość, zaniku energii i duchowego załamania.

Szkoła nie przestaje się interesować losem swych absolwentów, stara się ich moralnie podtrzymać i w miarę swych możliwości roztacza nad nimi opiekę.

A jest ich gromadka dość liczna, bo jeśli podsumować wszystkie roczniki, to razem z ostatnim z czerwca 1934 roku liczy już 94 absolwentów.

Jest to młodzież, posiadająca dużo cech wspólnych, naukę bowiem otrzymała w tej samej szkole, wspomnienia z ławy szkolnej ją zbliżają i zacierają się powoli różnica samych roczników, a poczucie koleżeństwa z biegiem czasu coraz mocniej ją jednoczy.

Wspólność fachu, te same troski i kłopoty, zbliżona skala zainteresowań — wszystko to razem wzięte wytwarza z niej grupę społeczną, dojrzałą do pracy gromadnej i ujęcia w ramy statutowej organizacji, dla dobra własnego w walce o lepsze jutro.

Rzeczą więc aktualną było przyjść absolwentom z pomocą i zjednoczyć rozproszonych we własnym zrzeszeniu.

Z inicjatywy Szkoły w październiku 1932 roku na walnym zjeździe absolwentów została powołana do życia organizacja pod nazwą: „Koła B. Wychowawców Państwowej Szkoły Rzemieślniczo-Przemysłowej w Suwałkach”. Koło posiada statut. Celem Koła jest:

- 1) zakładanie oddziałów prowincjonalnych,
- 2) tworzenie sekcji wewnątrz Koła,
- 3) organizowanie pośrednictwa pracy dla członków Koła,
- 4) zakładanie Kas Pomocy,
- 5) wydawanie czasopism,
- 6) urządzanie odczytów, wykładów, zebrań i zabaw towarzyskich,
- 7) organizowanie opieki moralnej i materialnej nad uczniami Państwowej Szkoły Rzemieślniczo-Przemysłowej w Suwałkach,

8) powoływanie sądów koleżeńskich,

9) organizowanie zakładów przemysłowych.

Koło, nie posiadając jeszcze siedziby własnej, korzysta z lokalu szkolnego na posiedzenia zarządu i zebrania ogólne. Sekretariat Koła mieści się w kancelarii szkolnej. Członkowie Koła korzystają ze świetlicy uczniowskiej, mogą należeć do chóru szkolnego, biorą udział w życiu szkolnym, jak: akademie, odczyty, pogadanki i t. p.

W szkolnej drużynie harcerskiej pracują również absolwenci w charakterze drużynowego, przybocznego i jednego z zastępowych.

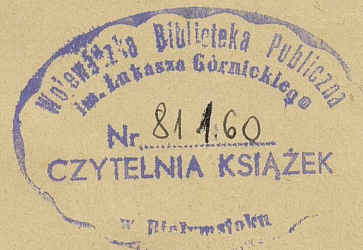
Warsztaty szkolne zatrudniają zarobkowo kilkunastu bezrobotnych absolwentów.

Te bądź co bądź dość znaczne ułatwienia, jakie szkoła świadczy swym absolwentom przyczynić się powinny do ożywienia działalności Koła w trudnym zawsze okresie organizacyjnym.

Podajemy niżej wykaz statystyczny zatrudnienia absolwentów w/g stanu na dzień 1. VI. 1934 r., a mianowicie:

1) kształci się w szkołach wyższych	6
2) w wojsku z poboru	27
3) „ „ nadterminowo	8
4) pracuje zawodowo w zakładach przemysłowych	24
5) nigdzie nie pracuje	12

(Powyższy wykaz nie obejmuje absolwentów tegorocznych, t. j. z czerwca 1934 r.).

UWAGA: Sprostowanie zauważonych omyłek w tekście, patrz na stroniej następniej.

SPOSTRZEŻONE OMYŁKI W TEKŚCIE.

- Str. 10 wiersz 31 od góry—zamiast: i praktyką zawodową, powinno być: i z praktyką zawodową.
- Str. 21 wiersz 13 od góry, str. 32 wiersz 10 od dołu i str. 32 wiersz 8 od dołu—zmiast: Przeciwlotniczej, powinno być: Powietrznej.
- Str. 39 wiersz 1 od góry—zamiast: Naczelnictwa Związku, powinno być: Naczelnictwu Związku.
- Str. 42 wiersz 3 od dołu—zamiast: często, powinno być: częste.
- Str. 42 wiersz 4 od dołu — zamiast: Zebrenia, powinno być: Zebrania.

